

BUTLLETÍ OFICIAL DEL BISBAT DE MENORCA

GENER-FEBRER

1993

Núm. 8 1

Butlletí Oficial del Bisbat de Menorca

SECCIÓ INFORMATIVA

- Carta als preveres sobre la Festa de Sant Antoni
- Carta a les Comunitats de l'Arxiprestat de Maó
- Carta als professors sobre la Paròquia i l'Escola
- Parauls en el lliurament dels premis del Dia «Menorca»
- Pregària per la unitat dels cristians
- Campanya contra la Fam. «Un món injust i desigual»
- Presentació de «Vida Creixent»
- Pastoral Penitenciar
- Convocatòria de la Comissió Diocesana del Patrimoni Artístic i Cultural
- Reunió del Consell Pastoral Diocesà
- Comunicació als preveres

SECCIÓ DOCUMENTAL

- Constitució Apostòlica «Fidei Depositum»
- Mensatge del Papa Joan Pau II per la Quaresma
- Decret de la Congregació de l'Índex
- Solemnitat de Sant Josep i Dia del Seminari
- Conferència Episcopal Espanyola. La construcció de l'Europa

Gener-Febrer 1993

Núm. 8 1

Imprimeix: Editorial Menorca, S.A.

Dipòsit Legal: MH-283/1992

SUMARI

SECCIÓ OFICIAL 5

SANTA SEU

- Indulgència Plenària amb motiu del V Centenari de l'Evangelització d'Amèrica.

PRELAT

- Decret d'aprovació dels Estatuts de l'Associació Diocesana de l'Escoltisme.
- Decret d'erecció de la Fundació de l'Orgue de Santa Maria, de Maó.
- Decret de pròrroga de les funcions d'Ecònom Diocesà.
- Homilia del Dia de Sant Antoni.
- Homilia de la Pregària Ecumènica.
- Homilia en la Festa de la Presentació.
- Homilia en la Confirmació d'uns joves de Sant Lluís.
- Homilia en la inauguració del temple de Bellver.
- Carta als preveres sobre la Festa de Sant Antoni.
- Carta a les Comunitats de l'Arxiprestat de Maó.
- Carta als professors sobre la Parròquia i l'Escola.
- Paraules en el lliurament dels premis del Diari «Menorca».
- Pregària per la unitat dels cristians.
- Campanya contra la Fam. «Un món injust et desafia».

VICARIA GENERAL

- Convocatòria de la Comissió Diocesana del Patrimoni Artístic i Cultural.
- Comunicació als preveres.

SECRETARIA GENERAL

- Confirmacions.
- Calendari de Festes de 1993 en la Comunitat Autònoma de Balears.
- Dies de dijuni i abstinència en 1993.
- Solemnitat de Sant Josep i Dia del Seminari.

ORGANISMES DIOCESANS

— Consell del Presbiteri.

- Reunió del 4 de novembre de 1992.
- Convocatòria de la reunió del 3 de febrer de 1993.

- Consell Pastoral Diocesà.
 - Acta de la reunió del 31 d'octubre de 1992.
 - Convocatòria de la reunió del 13 de febrer de 1993.
- Delegació d'Ensenyança.
 - Comunicació als professors de Religió.
 - Comunicació a tots els mestres cristians.
- Delegació Diocesana d'Ecumenisme.
 - Comunicació sobre la celebració de la Setmana de Pregàries per la Unitat dels Cristians.
- Delegació de Mitjans de Comunicació Social.
 - Els Mitjans de Comunicació a la nostra Diòcesi.
- Delegació de Catequesi.
 - Jornades sobre sensibilitat religiosa.
- Delegació Diocesana d'Economia.
 - Pressupost de la Cúria de 1993.
- Comissió Diocesana de Patrimoni Històric Artístic i Cultural.
 - Acta de la reunió (9 de gener de 1993).

SECCIÓ INFORMATIVA 49

- Activitats del Sr. Bisbe.
- Crònica Diocesana.
 - Pregària per la pau.
 - Festa del Patró del Seminari.
 - Projecte Home.
 - Presentació de «Vida Creixent».
 - Pastoral Penitenciària.
 - Encuentro Ecuménico.
 - Reunió del Consell Pastoral Diocesà.

SECCIÓ DOCUMENTAL 55

- Constitució Apostòlica «Fidei Depositum».
- Mensaje del Papa Juan Pablo II para la Quaresma de 1993.
- Mensaje del Papa para la celebración de la Jornada Mundial de la Paz.
- Decreto de la Congregación para el Clero. Las Misas llamadas «colectivas».
- Conferencia Episcopal Española. La construcción de Europa, un quehacer de todos.
- Conferencia Episcopal Española. Comunicada de la LVIII Asamblea Plenaria.

SUMARI

- Consell Pastoral Diocesà
- Acta de la reunió del 31 d'octubre de 1992.
- Convocatòria de la reunió del 13 de febrer de 1993.
- Delegació d'Ensenyança.

SECCIÓ OFICIAL

SANTA SEU

- Comunicació als professors de Religió.
- Comunicació a tots els mestres cristians.
- Delegació Diocesana d'Eucaristies.
- Comunicació sobre la celebració de la Setmana de Preghiera per la Unitat dels Cristians.
- Delegació de Mitjans de Comunicació Social.
- Els Mitjans de Comunicació a la nostra Diòcesi.
- Delegació de Catequesi.
- Jornades sobre sensibilitat religiosa.
- Delegació Diocesana d'Economia.
- Pressupost de la Cúria de 1993.
- Comissió Diocesana de Patrimoni Històric Artístic i Cultural.
- Acta de la reunió (9 de gener de 1993).
- Homilies de diferents dies.

PRELAT

- Carta als preveres sobre la Festa de Sant Antoni.
- Activitats del St. Bàrte.
- Crònica Diocesana.
- Pregària per la pau.
- Festa del Patró del Seminari.
- Projecte Hòme.
- Presentació de «Vida Creixent».

VICARIA GENERAL

- Pastoral Penitenciar.
- Reunió del Consell Pastoral Diocesà.
- Cultural.
- Preveres als diòcesans.

SECCIÓ DOCUMENTAL

- Constitució Apostòlica «Fidei Depositum».
- Missatge del Papa Joan Pau II per la Quarantena de la Pau.
- Decret de la Congregació per a l'Educació i la Formació dels Sacerdots.
- «col·lectives».
- Conferència Episcopal Espanyola. La construcció de l'Europa.
- Conferència Episcopal Espanyola. Comunicació a l'VIII Assemblea Plenària.
- 1991 de ordinari ep. 4 de febrer.
- 1991 de ordinari ep. 3 de febrer.

SECRETARIA GENERAL

- Conferència Episcopal Espanyola.
- 1991 de ordinari ep. 4 de febrer.
- 1991 de ordinari ep. 3 de febrer.

SECCIÓ OFICIAL

SANTA SEU.

EL SUMO PONTÍFICE CONCEDE INDULGENCIA PLENARIA A ESPAÑA Y A LOS PUEBLOS DE AMÉRICA LATINA CON MOTIVO DEL V CENTENARIO DE SU EVANGELIZACIÓN

Juan Pablo II para perpetua memoria del hecho.

La Iglesia Católica, segura de la promesa de su Divino Fundador «vendrán muchos del Oriente y del Occidente, y se recostarán a la mesa con Abrahán, Isaac y Jacob en el Reino de los cielos» (Mt 8, 11), y fiel a su mandato «Id, pues, y amaestrad a todas las gentes, bautizándolas en el nombre del Padre y del Hijo y del Espíritu Santo» (Mt 28, 19) se esforzó en todo momento para que la Palabra de Dios se propagase rápidamente y fuese acogida con honor (cfr. 2 Th, 3, 1).

Al cumplimiento de esta misión, genuinamente apostólica, ha sido de gran utilidad precisamente el afán de las personas cultas por investigar y descubrir continuamente nuevas realidades. En efecto, los heraldos del Evangelio han marchado inmediatamente a las regiones de la Tierra, recién exploradas.

Así que estos días toda la Iglesia manifiesta su profunda gratitud a Dios al cumplirse los quinientos años desde que Cristóbal Colón, en camino hacia Oriente, arribó a un Nuevo Mundo, denominado después América: pues allí llegó a su sazón una cosecha abundantísima, y viven en América la mayoría de los que actualmente son católicos.

Por consiguiente, el recuerdo de estos cinco siglos es un estímulo para que, unidas entre sí por una Católica caridad fraterna, no sólo se feliciten mutuamente las Iglesias de América y las Iglesias, que desde Europa transplantaron a América el renuevo de la Fe, sino también para que pidan humildemente a Dios, Uno y Trino, la consolidación del celestial don de la Fe, y para que, con la ayuda de la gracia, alienten la Esperanza y la Caridad, y para que lo demuestren con sus obras.

Realmente de esta forma la obra de la nueva evangelización, a la que Nos os hemos convocado a todos en general, recibirá a su vez un nuevo y ardiente impulso para que el mensaje de Cristo se haga sin duda más vivo y actual en cada uno de los hombres, en sus hogares y en toda la sociedad.

Pues bien, a fin de que, con la previa iniciativa de los Obispos, los fieles cristianos de las naciones de América Latina y de España cobren mayor aliento en la elevación de estas oraciones, corresponde a esta Nuestra Sede Romana otorgar copiosamente el don de la Indulgencia Plenaria, como lo manifestamos por Nuestra Autoridad Apostólica, según las siguientes disposiciones:

Se concede Indulgencia Plenaria en las condiciones acostumbradas —a saber: Confesión sacramental, Comunión Eucarística, y oración por Nuestra intención—.

Pueden lucrarla todos los fieles cristianos desde el Primer Domingo de Cuaresma del año actual 1993 hasta la siguiente Fiesta de Pentecostés, en todos los templos catedrales y santuarios de toda la América Latina y de España, uno solo por cada, que han de ser determinados por cada uno de los Ordinarios del lugar, con tal que deseando lucrar la Indulgencia, agradecidos, desde luego, a Dios por el inestimable don de la Fe Cristiana, y pidiendo el crecimiento de toda la Iglesia, o asistan piadosamente a alguna función sagrada, o, al menos, reciten la Oración Dominical y el Símbolo de la Fe:

Por otra parte en los días de la solemne apertura y clausura de las celebraciones sagradas, determinadas específicamente para conmemorar este venturoso acontecimiento e impulsar, al mismo tiempo, la nueva evangelización; además, una vez el día elegido por cada uno de los fieles; finalmente, cuantas veces peregrinen en grupo por devoción al templo catedral o al santuario, que ha de ser designado según dijimos antes.

Dado en Roma, junto a San Pedro, bajo el anillo del Pescador, el 6 de enero de 1993, décimoquinto de Nuestro Pontificado.

Juan Pablo II

El Senyor Bisbe ha determinat l'Església Catedral i el Santuari de la Mare de Déu del Toro com a llocs on poder guanyar la Indulgència Plenària anunciada pel Papa en el Breu Pontifici «Fidelis sui Divini Conditoris», que s'ha transcrit.

PRELAT

DECRET 1/93.- APROVACIÓ DELS ESTATUTS DE L'ASSOCIACIÓ DIOCESANA D'ESCOLTISME

Ciudadella de Menorca, 2 de febrer de 1993.

Examinada atentament la «Proposta de Modificació d'Estatuts i Reglament de l'Associació Diocesana d'Escoltisme, Escoltes de Menorca-MS», que han estat presentada per a la seva aprovació amb petició escrita del seu President, Josep Miquel Bosch Zornoza;

Considerant que la dita «Proposta de Modificació d'Estatuts» està d'acord amb la vigent legislació canònica.

Pel present, aprovem aquesta «Proposta de Modificació d'Estatuts i Reglament de l'Associació Diocesana d'Escoltisme, Escoltes de Menorca-MSC».

Ho decreta i firma el Rvdm. Sr. Bisbe.

F. Xavier Ciuraneta Aymí

Per manament del Sr. Bisbe:

Ma. Carmen Manonelles

Canceller-Secretària

DECRET D'ERECCIÓ DE LA FUNDACIÓ DE L'ORGUE DE SANTA MARIA, DE MAÓ

Decret 2/1993.- Ciutadella de Menorca, a 12 de febrer de 1993.

Acceptada la instància presentada per Mn. Josep Manguán Martínez, Rector de la Parròquia de Santa Maria, de Maó, sol·licitant l'erecció d'una Fundació canònica denominada «Fundació de l'Orgue de Santa Maria»;

Examinats els Estatuts pels quals la Fundació haurà de regir-se, en els quals s'expressa l'objecte de la mateixa, el Patronat que la representarà, regirà i administrarà, així com també les causes que puguin motivar la seva dissolució;

Atenent que aquesta Fundació compleix l'establert en els canons 1303, 1, 1o., i 114, 3 del Codi de Dret Canònic en el què fa referència a la vertadera utilitat de la Fundació i a la dotació actual i futura per al compliment de les seves finalitats;

Pel present erigim la «Fundació de l'Orgue de Santa Maria, de Maó» com a Fundació Pia Autònoma de l'Església en aquesta Diòcesi i li concedim personalitat jurídica privada. Així mateix aprovam els Estatuts fundacionals pels quals haurà de regir-se, quedant anul·lats qualsevol nomenament, institució o funció anteriors, relacioants amb l'orgue de Santa Maria, de Maó. Nomenam com a patrons les següents persones: Mn. Josep Manguán i Martínez, Rector de la Parròquia de Santa Maria, de Maó, Juan Bosco Andreu i Torrent, Salvador Castelló i Carreras, Bartomeu Llompart i Díaz, Antoni Periano i Company, Adelaida Pons i Pons, Josep Ma. Quintana i Petrus.

Ho decreta i signa el Rvdem. Sr. Bisbe de Menorca.

F. Xavier Ciuraneta Aymí

Per manament del Sr. Bisbe,

Ma. Carmen Manonelles

Canceller Secretària

DECRET SOBRE PRÒRROGA DE LES FUNCIONS D'ECÒNOM DIOCESÀ

Decret.- 3/1993.- Ciutadella de Menorca, 20 de febrer de 1993.

Per tal de proveir de manera més adequada a la marxa de l'economia de la Diòcesi i havent escoltat els organismes pertinents,

Pel present, d'acord amb el que prescriu el c. 494 del Codi de Dret Canònic, establím que les funcions pròpies de l'Ecònom Diocesà segueixin essent exercides provisionalment al llarg d'un any pel Vicari General de la Diòcesi. En el compliment d'aquestes funcions serà ajudat per un gestor administratiu laic, el Sr. Antoni Carreras i Torrent.

Ho decreta i firma el Rvdm. Sr. Bisbe.

Francesc Xavier Ciuraneta Aymí

Per manament del Sr. Bisbe

Ma. del Carme Manonelles

Canceller-Secretària

HOMILIA DEL DIA DE SANT ANTONI (17-I-1993)

Estem celebrant l'Eucaristia en la commemoració del «Dia del Poble de Menorca» i en la Festa de Sant Antoni. L'Eucaristia és al mateix temps expressió d'unitat i creadora d'unitat. Es l'expressió d'una germanor de fe i produeix un creixement en la caritat. I Sant Antoni, amb la seva vida totalment lliurada a l'oració i a la penitència en el desert, ens ofereix una valoració de la dimensió transcendent de la vida; ens recorda que els homes, més enllà de les necessitats materials, tenim una dimensió espiritual que hem de cultivar si volem assolir el nostre progrés integral. Unitat i progrés total: dues realitats inseparables i complementàries. Dues realitats desitjables per al nostre poble. Perquè a mi em sembla que la unitat és un presupòsit per la vitalitat del nostre poble. I la seva meta hauria de ser el desenvolupament integral.

1. La unitat.- Amb freqüència hom escolta entre nosaltres aquestes i semblants expressions: ¿Per què no hi ha un repartiment dels béns i de les possibilitats econòmiques i socials, a nivell d'Estat, amb més equitat i justícia? ¿Quan serem iguals amb les altres autonomies, que tenen transferències plenes en camps tan importants com són la salut, l'educació i la cultura?

És evident que no podem esperar-ho tot de dalt. Cada poble ha de ser protagonista del seu desenvolupament econòmic i social, posant cadascun imaginació, iniciativa, treball i un gran sentit d'unió. Aquest és el principi i fonament de tot progrés i de tota elevació.

L'home és una individualitat, la persona és metafísicament incomunicable, però antropològicament és una actitud oberta als demés i desitja la comunicació. L'home es poseeix per a lliurar-se i es lliura per a realitzar-se. Cercar en comú la veritat, en un clima d'amor, vet aquí la unitat. No hi ha unitat que no cerqui l'amor, ni amor que no es fonamenti en la veritat.

Al contrari, quan falta la unitat, o degenera, ve la incoherència i el descontentament, la intranquil·litat i fins i tot l'amargura. La insumissió suplanta la coordinació; la crítica corrossiva anul·la la noble discrepància, la qual cerca els punts de coincidència i no els de contradicció u oposició sistemàtica i, de vegades, tancada i hostil. L'absència d'aquesta unitat, dintre la de la diversitat o pluriformitat, porta, com a conseqüència obligada, la guerra cruel, la polèmica estèril i fins l'anarquia.

Vet aquí un tema de gran actualitat, sobretot en el pla de les institucions. Penso que el secret està en distingir la pluralitat democràtica autèntica, enfront de la desunió, allunyament u oposició per sistema i principi. Pluralisme, sí; contraposició com a persones gairabé enemigues, no. Quans plans i projectes no demanen la unitat, per principi, i després, la discussió, el diàleg, sobre la manera de realitzar-les i per manca d'aquest primer supòsit d'unitat en la recerca del bé comú, fracasen, perdent-se en el fons de l'oblit o de la frustració.

Pretendre, en un clima crispat, aixecar l'edifici del bé del nostre poble, que demana entrega, unió de forces i molts sacrificis, és un impossible. Amb raó s'espantava Sant Pau i alertava la comunitat de Corint, quant els amonestava, preocupat: «Em temo que no hi hagi potser baralles, gelosies, indignacions, disputes, detraccions, murmuracions, arrogàncies, desordres» (2 Co 12, 20). Coneixia bé la capacitat destructora de la discòrdia, que mata l'esperit, i del resentiment, que fa impossible la convivència i la pau.

Aquesta idea d'unitat no sols afecta a l'autèntica democràcia, sinó que la exigeix, la demana, si ha de ser fecunda l'obra que porta entre mans. Sempre la idea d'unitat, de proximitat, de col·laboració entre responsables de les institucions d'un mateix poble sderà la condició perquè, en aquest clima de pau i mirant sempre el bé de tota la comunitat, puguin assolir-se els objectius propis de cada grup.

2. Un desenvolupament integral.- Un dels primers objectius d'aquesta unió té com a finalitat treballar pel desenvolupament i el benestar de tots els menors. Però un desenvolupament integral, comunitari; un desenvolupament que arribi a tot l'home i a tots els homes. En tot i a tots. «El desenrotllament, el pro-

grés dels pobles —va dir Pau VI en l'Encíclica «El progrés dels pobles»— no es redueix al simple creixement econòmic. Si per a procurar el desenvolupament calen tècnics cada vegada en més gran nombre, encara són més necessaris pensadors de reflexió profunda que busquin un humanisme nou que permeti a l'home modern de retrobar-se a si mateix, assumint els valors superiors de l'amor, de l'amistat, de l'oració i de la contemplació» (PP 20). Es a dir, una clara visió dels aspectes econòmics, culturals i espirituals.

L'èxit, per tant, d'un poble, de la nostra illa, en concret, en el seu caminar cap el desenvolupament integral, de «tot i de tots», rau en tot allò que l'home necessita per a respondre a totes les aspiracions humanes i espirituals. Tot caminar material, social i cultrual en favor de l'home que no inclogués una projecció vers la dimensió eterna, i que tancat sobre si mateix mesurés com exclusiva i absoluta la meta temporal de l'home, es quedaria a mitat del camí i, certament, mai ompliria l'eterna insatisfacció que sent el nostre cor en la recerca de quelcom més consistent, que pugui omplir tota la seva capacitat d'amor. Amb quina veritat proclamava Sant Agustí: «Ens has fet, Senyor, per a tu i el nostre cor resta inquiet mentre no reposi en tu».

En un llibre publicat fa poc temps, dedica l'autor part d'un capítol a examinar la divisió dels homes entre «artesans i escribes», seguint el llibre de l'Esclesiàstic (Cap 30-40). I ens ve a dir que la societat civil, com la vida humana en general, necessita de l'un i de l'altre. No s'oposen, es complementen. L'artesà no pot ser el savi, no té temps per cultivar la saviesa... però és necessari. L'escriba pertany a un altre tipus: aplica el seu esperit a meditar la llei de Déu... La societat necessita també d'homes sensibles als valors de l'esperit. Dit d'una altra manera: ni l'home ni la societat poden prescindir de la contemplació del diví, per orientar la societat en el desenvolupament integral.

Però, ¿què passa avui amb el nostre afany d'un desenvolupament abassagador, i fins i tot, turbulent? Que hi ha un predomini de la tecnologia i de la burocràcia. Els grans estats moderns estan compostats d'artesans molts versats en el seu ofici. La gran majoria dels qui avui integren les professions liberals són artesans, no són escribes... Es pot ser savi en cadascuna de les matèries en les que un s'ha especialitzat, i no passar d'artesà en el sentit del Llibre Sagrat, és a dir: del qui pensa en el diví, en el sobrenatural, en l'etern.

Per això el món modern és riquíssim en artesans, i pobríssim en escribes. Els grans estats són un eixam d'abelles que realitzen una prodigiosa activitat, ordenada i fecunda, en oficines i tallers, en facultats i biblioteques... Però falten homes d'esperit. ¿On estan els homes que precisament per ser útils a les nacions comencen per aplicar el seu esperit a meditar la Llei del Altíssim?

Tots treballen en el baixell amb gran esforç però ¿qui es dóna compte de la direcció que segueix el baixell? ¿El qui el dirigeix i governa? ¿On està l'escriba

que, apartant-se del brogit, puja a coberta del vaixell, contempla en la serenor de la nit el cel estrellat, i sap dialogar amb els estels, enten el seu llenguatge i, adoctrinat per ells, rectifica la direcció perillosa i equivocada del baixell, en l'interior del qual consumeixen febrosament la seva vida atrafegada els incauts i desprevinguts artesans?

Aquesta és la nostra pregunta: A Menorca, al costat del ritme del desenvolupament i del progrés, ¿hi ha escribes que, en contacte amb el Senyor, tenen cura de que sigui tot l'home, també en el seu context religiós, ètic i moral, el que desenvolupi totes les seves possibilitats humanes? ¿Es integral el nostre progrés? ¿Ens preocupem de formar només una generació ben dotada econòmicament i fins i tot culturalment, però al marge dels valors morals i religiosos que han caracteritzat el nostre poble?

Estimats germans: somiem en una illa que vagi progressant cada cop més i a l'altura d'altres pobles veïns. És qüestió de tots. I hem de seguir intentant-ho amb il·lusió, malgrat els símptomes de crisi. Però, a part de la possible ajuda que pugui venir des de fora, dos són els supòsits que afecten la nostra responsabilitat: la mútua unió i comprensió per damunt dels aspectes polítics i de partit, que faci la vostra tasca agradable, coherent, propera i estimulante; i el tenir sempre present que l'home, en la seva unitat personal, és un ésser creat a imatge de Déu, riquíssim en possibilitats, en esperances i amb una fam, confessada o no, de felicitat i perpetuïtat que res ni ningú, en aquest món, pot oferir-li ni treure-li. És el desig de posseir Déu per sempre.

Que l'Eucaristia que estem celebrant sota el patrocini de Sant Antoni, Patró de la nostra Diòcesi de Menorca, ens uneixi més fortament a Déu i us approximi una mica més entre vosaltres, representants del vostre poble en les diferents institucions de la Illa, perquè la vostra tasca sigui fecunda, en pau i en bé del progrés humà integral del nostre poble, al que des d'aquí beneïm i saludem amb tot afecte al Senyor.

HOMILIA DE LA PREGÀRIA ECUMÈNICA REALITZADA AMB ELS ANGLICANS A LA PARROQUIA D'ES CASTELL (31 de gener de 1993)

La Setmana de Pregàries per la Unitat dels Cristians és sempre una cita important i esperançadora per tots els creients. Al llarg de la setmana del 18 al 25 de gener les nostres comunitats han pregat per la unitat dels cristians. Avui el Senyor ens reuneix perquè preguem junts catòlics i anglicans.

Amb aquesta pregària cerquem de convertir-nos més a Crist, essent més fidels als dons de l'Esperit. Som conscients que la divisió actual contradiu obertament

la voluntat del Crist i genera constants dificultats per la implantació del Regne de Déu.

L'oració en comú és ja una expressió de la unitat cristiana. Es el mateix Esperit que actua en cadascun dels qui preguem. Al llarg d'aquesta pregària fem nostra la petició de Jesús: Que tots siguem un perquè el món cregui que Ell ha estat enviat.

Cada any la Setmana de la Unitat assumeix un pensament com a guia de reflexió. En el present any, el fil conductor del moviment ecumènic de la Setmana ha estat: «Porteu els fruits de l'Esperit Sant per la unitat dels cristians». Sant Pau en la 1a Lectura, treta de la carta als cristians de Galàcia, ens ha presentat aquests fruits de l'Esperit Sant: caritat, joia, pau, paciència, benignitat, bondat, fidelitat, dolcesa i tempraça.

Hem de ser conscients que el qui dona vida i unitat a l'Església és l'Esperit Sant, que el Senyor Ressuscitat ha deixat com el seu màxim do a la seva Església. A l'Esperit, idò, hem de dirigir les nostres pregàries perquè la seva força i la seva llum faci madurar en nosaltres els seus fruits, especialment la caritat.

En l'arrel de les divisions de les Esglésies està el nostre pecat, la nostra manca de caritat, que és el principi de la desunió. Ja des dels principis de la humanitat el pecat separà l'home de Déu i els homes entre si. Després que Crist ens reuní tots els seus seguidors en la seva Església, el maligne la va dividir. L'Església una restà dividida com en el Calvari els vestits del Crucificat. Només l'Esperit vivificant pot donar vida i unitat a l'Església. Per això recurrim a Ell, des de la consciència del nostre pecat de divisió i de què el necessitem perquè ens ajudi a rectificar actituds i a seguir amb una major fidelitat aquell que és l'únic camí per a tots, Jesucrist. L'Esperit Sant és la llum per a veure i entendre millor aquest camí, és la fortalesa per a superar la inèrcia que amb el pas del temps s'ha acumulat en la comunitat cristianes; és, sobretot, l'esperança de poder retrobar-nos tots en Jesucrist. I això s'esdevindrà quan Ell vulgui i en la manera que Ell té determinada. Ara bé, hi ajudarà si tots els seguidors de Jesucrist cerquem de ser fidels al seu esperit d'amor. «Estimeu-vos com jo us he estimat». Si es dona aquesta sincera conversió a Jesucrist serà més fàcil retrobar-nos en Ell com a punt de confluència.

Deixem que l'Esperit produeixi en nosaltres els seus fruits. Llavors la unitat serà el fruit madur que un dia es farà visible, com a signe de la presència del Senyor en l'Església Unida.

No oblidem, germans, que en aquest difícil camp de la unitat dels cristians, l'esperança ha de ser la nostra guia, l'oració la nostra força i la caritat el nostre camí. Cerquem de superar incomprendions i recels; el món de la descreença ens

és un repte comú de cara a una nova evangelització; i confiem plenament que la mateixa pregària del Crist —«que tots siguin u»— esdevingui ben aviat una joisa realitat. Que així sigui.

HOMILIA EN LA FESTA DE LA PRESENTACIÓ (2-II-93)

Acabem de llegir el fet evangèlic de la presentació de Jesús en el temple, quaranta dies després del seu naixement. En el fet apareix Simeó «home just i pietós, que esperava el consol d'Israel». Ell havia rebut la inspiració que no moriria sense haver vist abans el Messias del Senyor. Impulsat per l'Esperit va anar al temple i allà es va trobar amb Jesús. El prengué en braços i beneí Déu, proclamant que aquell Infant estava destinat a ser la llum per a tots els pobles. Jesús, idò, és anunciat per l'ancià Simeó com la llum pels homes; el qui pot il·luminar-nos el camí per arribar al Pare Déu, meta de tota vida humana. I ¿com pot ser avui Jesucrist llum per als homes?

Recordem que Ell va agrupar l'Església, la comunitat dels seus seguidors, perquè continués la seva obra de salvació. Ella, per tant, ha de ser ara la llum que guii els homes cap a Déu i cap a la salvació definitiva. El mateix Concili Vaticà II, en titular la seva constitució sobre l'Església, l'anomena «Lumen gentium» —«llum dels pobles»—. L'Església és la llum dels pobles, continuadora de la missió de Jesucrist entre els homes. I aquesta Església som nosaltres, tots els batejats. El mateix Jesús ens va indicar aquesta missió quan ens digué: «Vosaltres sou la llum del món... Que així resplendeixi la vostra llum davant de la gent perquè vegin les vostres bones obres i glorifiquin el vostre Pare del cel» (Mt 5, 14-16). Per tant, tots nosaltres, sobretot mitjançant el bon testimoniatge de les nostres bones obres, hem de manifestar i comunicar la veritat de la fe cristiana.

I si aquesta missió de ser llum, de comunicar la fe ha estat sempre una dimensió necessària de l'Església, —ja que la seva missió essencial és la d'evangelitzar—, sembla que avui s'ha convertit en una acció necessària i urgent davant la situació d'indiferentisme que s'esten per tots els ambients. Avui podem constatar fàcilment l'existència de batejats que no han rebut una adequada formació de la seva fe, o que viuen pràcticament al marge d'ella, dominats per concepcions materialistes de la vida o que no han sabut integrar la seva fe tradicional amb les noves formes que ha anat assumint l'Església amb el pas del temps... Sembla evident que aquesta situació exigeix un esforç de tots nosaltres per ser llum, llum que cerqui directament alimentar, enfortir, fer créixer la fe dels qui encara creuen però tenen una fe dèbil; fer reviure la fe dels qui encara conserven una relació més o manco estreta amb l'Església; fer conèixer la fe als

qui no creuen... I aquesta hauria de ser una preocupació de tots els membres de l'Església; també preocupació de tots vosaltres, que us sentiu membres vius i responsables de l'Església. Responsabilitat de tothom, sense distinció de sexe ni edats... Perquè sempre estem cridats a ser llum.

I avui, en aquesta celebració en la que fem, d'alguna manera, la presentació oficial, a la Diòcesi, del Moviment «Vida Creixent», jo us invito especialment a vosaltres, gent grant, a ser llum del Crist. La Constitució Apostòlica postsinodal «sobre la vocació i missió dels laics en l'Església i en el món» diu que «a les persones grans —ben sovint considerades injustament inútils i àdhuc una càrrega insuportable— els recordem que l'Església els demana i espera que sàpiguen continuar aquella missió apostòlica i missionera que, no sols és possible i obligada també en aquesta edat, sinó que per l'edat mateixa esdevé, en certa manera, específica i original».

I crec que és important de recordar que també les persones grans esteu cridades a exercir, de la manera més adequada a la vostra edat i possibilitats, l'apostolat. Perquè hi ha el perill de caure en la temptació de refugiar-se nostàlgicament en el passat que ja no tornarà més o de renunciar de comprometre's en el present per les dificultats que es troben en un món de novetats contínues. Heu de ser conscients que el vostre paper de l'Església i a la societat no admet cap mena d'interrupció deguda a l'edat, sinó tan sols unes noves formes. Tal com diu el salmista: «Encara donaran fruit a la vellesa, continuaran plens d'ufana i de vigor, per proclamar que el Senyor és recte». «L'entrada a la tercera edat s'ha de considerar com un privilegi; i no només perquè no tothom té la sort d'arribar a aquesta meta, sinó també i sobretot perquè aquest és el període de les possibilitats concretes de tornar a considerar més bé el passat, de conèixer i de viure més profundament el misteri pasqual, d'esdevenir exemple a l'Església per a tot el Poble de Déu... Tot i la complexitat dels problemes que heu de resoldre i l'afebliment progressiu de les forces, i malgrat les insuficiències de les organitzacions socials, el retard de la legislació oficial, la incomprensió d'una societat egoista, vosaltres no esteu ni us heu de sentir al marge de la vida de l'Església, elements passius d'un món en moviment excessiu, sinó subjectes actius d'un període humanament i espiritualment fecund de l'existència humana. Teniu encara una missió a complir, un ajut a donar» (Joan Pau II). Per això jo us invito a formar part dels grups de «Vida Creixent», Moviment d'Església, que pretén promoure entre la gent gran iniciatives per a l'evangelització, l'exercici d'obres de pietat o de caritat i la inspiració de l'esperit cristià en l'ordre temporal. Grups, per tant, de persones de la tercera edat que mantenen viva la seva il·lusió apostòlica i que consideren que encara han d'ajudar ben activament al creixement de l'Església, irradiant la llum del Crist, amb el testimoniatge de la seva paraula i del seu exemple.

Crist, llum dels pobles, ens ha encarregat ara a nosaltres el ser els portadors de la seva llum. En aquesta tasca no hi han ni vacances ni jubilacions. El vll Sim,eó es trobà amb Jesús a la seva vellesa. I se'n feu un portantveu ben actiu, proclamant-lo llum de les nacions. Que tots, estiguem en l'edat que estiguem, ens sentim cridats a ser sempre membres actius de l'Església, portadors de la llum del Crist a tots els homes. Que així sigui.

HOMILIA EN LA CONFIRMACIÓ D'UNS JOVES DE SANT LLUÍS

(7-II-93)

Supòs que recordeu la trobada que vàrem tenir a ca meva en el mes de gener. Allí em presentàreu els resums de dos treballs que havieu realitzat.

En un indicàveu cinc característiques que, segons vosaltres, tenia aquest grup de seguidors de Jesús, anomenats cristians. Cinc característiques, a partir de les quals se'ls podia identificar. Resumint una mica les vostres idees, crec que les característiques que més repetieu, que sortien més vegades en el vostre escrit, eren aquestes:

-- els cristians són els seguidors de Jesús que volen viure la seva fe en una comunitat de germans; però no una comunitat tancada sobre si mateixa, sinó oberta, solidària amb les necessitats del món, sobretot dels més pobres.

Crec que he resumit bé les vostres expressions.

Per tant, segons vosaltres, l'Església volguda per Jesús hauria de ser això: una comunitat de germans, solidaris amb els necessitats.

Certament, aquesta va ser la voluntat de Jesús en fundar l'Església. Que els seus seguidors estiguéssim tan units que ens estiméssim els uns als altres «tal com Ell ens havia estimat». «En això coneixeran que sou seguidors meus: si us estimeu els uns als altres».

Però Jesús sabia que estimar és difícil. La nostra tendència instintiva és l'amor propi, l'egoisme, la recerca de la pròpia conveniència, el satisfer els propis capricis. Per això, Jesús, després de la seva Resurrecció i exaltació a la glòria, envià a la seva Església el do de l'Esperit Sant. Aquest Esperit és la força que ens unifica, que ens agermana, que ens ajuda a estimar-nos els uns als altres.

Vosaltres vau rebre aquest Esperit Sant en el dia del vostre Baptisme, quan vau ser fets membres de l'Església. I avui aquest Esperit sant el rebreu amb més plenitud en el Sagrament de la Confirmació perquè sigueu fidels al compromís, com a membres de l'Església, d'estimar tothom. Mireu si per a estimar volem apoiar-nos només en les nostres possibilitats i forces, no ho aconseguirem. Ne-

cessitem la força, l'ajut, la gràcia de l'Esperit. Es Ell qui ens agermana en comunitat. Es Ell la força aglutinadora.

Si Jesús ha volgut que visquem la fe formant part d'una comunitat, que és l'Església, hem de pensar que és important per a vosaltres el formar part d'un grup de seguidors de Jesús, un grups d'amics on es pugui formar i desenvolupar la vostra fe en Jesús. Continuar en el grup de formació és important, necessari per perseverar en el propòsit que teniu de seguir el camí de Jesús. Si voleu anar sols per camí del seguiment de Jesús, potser us perdreu. Formant part dels grups de la Parròquia —catequesi, escultisme— us serà més fàcil el perseverar.

D'altra banda, la comunitat dels seguidors de Jesús ha de ser una comunitat oberta, solidària, sensible als problemes dels demés i, en concret, dels més necessitats.

Vosaltres, en la vostra revisió, indicàveu que no us semblava bé que hi hagués com una comunicació entre els diferents grups de la Parròquia. Que vòlieu ser un grup tancat sinó obert a tota la comunitat parroquial i que calia col·laborar, per exemple, per animar alguna missa, donant-li un aire juvenil. Es realment una bona iniciativa que indica un sentit d'obertura, de solidaritat, de col·laboració. Ara bé, seria bo que aquesta voluntat de solidaritat no que és tancada dintre de l'àmbit de la Parròquia i que pensessiu com podeu ajudar vosaltres les iniciatives que fan per exemple Caritas, Mans Unides i les Missions de cara als més necessitats.

Tots hem de ser membres actius de l'Església, Sant Pau ens compara als membres del cos. I de la mateixa manera que un ull no es pot declarar en vaga deixant tota la feina de mirar a l'altre ull, també nosaltres en l'Església, en la nostra comunitat parroquial, hem de col·laborar perquè sigui realment un grup de germans que, perquè comparteixen la mateixa fe en Jesús Salvador, s'esforcen per estimar-se com a germans.

Que l'Esperit Sant que ara aneu a rebre us faci uns seguidors de Jesús convençuts que aquest és el millor camí de la vostra vida; que Ell us uneixi fortament i que us faci membres actius i responsables de l'Església. La seva llum i la seva força no us mancaran mai. Però cal que vosaltres hi sigueu fidels. Que la passa que avui doneu sigui seriosa, compromesa. Ara, en renovar les promeses del baptisme, feu-ho molt concientment.

HOMILIA EN LA INAUGURACIÓ DEL TEMPLE DE BELLVER

(12-II-93)

En la 1a Lectura, treta del Llibre dels Macabeus, se'ns ha explicat les cerimònies de purificació del Temple de Jerusalem, realitzades pel poble d'Israel, guiat per Judes Macabeu i els seus germans. La lectura ha acabat dient que «el poble

celebrà la festa amb alegria grandíssima». És l'alegria que experimentem tots nosaltres avui en poder inaugurar i beneir aquest nou temple i dedicar aquest altar en aquest lloc de Bellver Vell.

Amics meus, allò que fa un any era gairebé un somni, amb l'ajut de Déu i el vostre esforç, s'ha convertit en una esplèndida realitat: un temple senzill però molt digne, fet amb gust i, sobretot, amb molta il·lusió. Enhorabona a tota la comunitat de Bellver, a tots els qui heu fet possible aquest nou lloc de culte per al Senyor!

Tot temple és un lloc per a Déu i un signe visible del transcendent. La fesomia de les edificacions de Bellver ha canviat. En el futur, tothom qui passi pel camí i vegui la creu i les campanes hi situarà aquí un temple, un lloc de culte, un temple enmig dels camps, un signe extern de la presència del Senyor enmig nostre, que invitarà a la lloança, a pensar en el transcendent.

Però el temple és també el lloc on es reuneix l'Església, aquest poble, els membres del qual som, en expressió de la 2a lectura, «conciutadans dels sants i familiars de Déu, edificats sobre el fonament dels apòstols i profetes amb el mateix Crist Jesús per pedra angular. En ell tota construcció s'alçarà per ser temple sant del Senyor». (Ef. 2, 19-21). Nosaltres, els seguidors de Jesús, que el tenim a Ell per pedra angular, som l'autèntic temple, edificat pel mateix Déu.

I això ho podem dir tant a nivell de persones com a nivell de comunitat. Com a persones, cadascun de nosaltres ha estat edificat per Déu en la seva existència. Cadascú de nosaltres ha estat pensat i estimat pel Pare Déu des d'abans de la creació. Per això existim. Déu ens ha pensat i estimat personalment des de l'eternitat. Els pares de la terra ens estimen quan comencem a existir en el si de la mare. El Pare del cel ha fet que existíssim perquè ens estimava.

Edificats també per Déu com a comunitat perquè formem una comunitat de creients en Jesucrist i la força que ens agermana no és quelcom nostre, el nostre voluntarisme, el nostre esforç, sinó que és l'Esperit de l'Amor de Jesús. La comunió eclesial és primerament un do que rebem, que hem de demanar i, després, hem de realitzar. I d'aquesta edificació com a comunitat, Crist n'ha de ser la «pedra angular», la pedra clau, el seu fonament i coronament. Per tant, Crist com centre de la nostra vida personal i comunitària, única justificació del que volem ser i fer. Ell ha estat enviat pel Pare per ser el veritable «lloc» de la presència de Déu entre nosaltres, per ser el nostre punt de referència per anar nosaltres cap al Pare. La vida del seguidor de Jesús es resum molt senzillament: «Vinc de Déu i torno cap a Déu». «Vinc del Pare i me'n vaig al Pare», com deia Jesús. La nostra vida hauria de ser coherent amb aquesta centralitat del Crist com únic Camí per anar cap al Pare, com única Veritat que amb el seu amor ens revela el rostre del Pare, com a única Vida que primer, amb la seva

vida, mort i resurrecció, i ara, per mitjà dels sacraments de l'Església, ens comunica la vida de fills de Déu.

I és precisament aquí en el temple on podem fer una experiència constant de l'amor del Pare. Aquí és el lloc on Déu ens estima especialment. Aquí ens dona la seva Paraula, el Cos del seu Fill, Jesucrist, convertit en aliment espiritual que el rebem en l'Eucaristia; ens ofereix la seva presència constant en el Sagrari per poder adorar-lo; ens atorga el seu perdó; ens comunica la seva joia i pau... Aquest és també el lloc on, en sentir-nos estimats per Déu, ens sentim invitats a estimar-lo, a convertir-nos, a transformar les nostres vides, a estimar més i millor el Pare Déu i els germans, els homes.

Aquest temple ha d'ocupar, per tant, un lloc central en la vostra vida de comunitat de Bellver. Aquí heu de cercar-hi la justificació del que sou i del que desitjeu ser. Perquè és des d'aquí, sobretot des d'una vivència profunda de l'Eucaristia, sacrament de l'amor i de la comunió, on sortireu més units com a comunitat de germans. Després d'haver compartit la Paraula i el Cos del Crist, us serà més fàcil compartir la taula, el treball, els anhels de créixer segons l'estil de vida de les benaurances, que és el de la caritat. Se'ns diu de la primera comunitat cristiana de Jerusalem que «prenien part amb assiduitat en l'ensenyament dels apòstols... en la fracció del pa i en les pregàries». Aquest era el fonament del seu esperit i vida comunitaris. En l'Eucaristia, és Crist el qui construeix la seva Església i l'Església, acollint-lo, és construïda.

No oblidem, com ens ho ha recordat la lectura de l'Evangelí, que Déu vol ser honorat «en esperit i en veritat». Per tant, no per la riquesa material d'un temple, sinó per la riquesa de les pedres vives d'una comunitat que s'estima i que l'adora. Jo desitjo i prego al Senyor que aquesta comunitat cristiana de Bellver trobi sempre aquí en el temple la força per ser fidel al seu camí de seguiment de Jesucrist. Que els qui us visitin o demanin el vostre acolliment, trobin aquí el testimoni d'una fe viscuda amb senzillesa però amb plenitud. Que així sigui.

CARTA ALS PREVERES SOBRE LA FESTA DE SANT ANTONI (11 de gener de 1993)

Estimats germans preveres:

En primer lloc, el meu desig de què l'any nou hagi començat amb una renovada il·lusió pastoral. El Senyor dels nostres cors i les necessitats dels nostres germans bé s'ho mereixen.

El pròxim diumenge, dia 17, celebrem una de les jornades diocesanes, la Festa de Sant Antoni. Em plau invitar-vos als actes que tindran lloc a la Cate-

dral de Menorca: Eucaristia, a les 11 del matí i, seguidament, Processó dels «Tres Tocs».

Comprenc la dificultat de poder compaginar les Eucaristies de les vostres parròquies amb aquesta assistència per l'escaiença de la Festa de Sant Antoni en diumenge. Féu el que bonament pogueu.

Us prego de fer arribar també aquesta invitació a unir-se a la celebració als fidels de les vostres Parròquies.

Del 17 al 22 del present mes tinc la intenció d'assistir, si Déu vol, als Exercicis Espirituals que es faran a Madrid per als bisbes. Us prego un record especial en les vostres pregàries. Moltes gràcies.

En comunió d'afecte i de pregària us saluda.

F. Xavier Ciuraneta i Aymí

CARTA ALS MEMBRES DE LES COMUNITATS CRISTIANES DE L'ARXIPRESTAT DE MAÓ (14 de gener de 1993)

Molt estimats en Crist:

En els dies 27 i 28 de febrer se celebrarà l'Assemblea de l'Arxiprestat de Maó.

Novament ens trobarem els membres de les Comunitats cristianes de l'Arxiprestat, en un clima de pregària, de reflexió i de diàleg, per tractar un tema de màxima actualitat, que interpel·la la nostra consciència personal i eclesial: «Quina resposta cristiana a l'actual situació de crisi?».

Que la participació de les Comunitats sigui nombrosa i il·lusionada, sentint-vos membres actius i responsables de l'Església, que en aquest moment concret ens demana imaginació i creativitat per cercar camins de resposta a l'actual situació de crisi econòmica i social. La crisi té uns rostres ben concrets; afecta unes persones que coneixem. I en elles ens espera Crist, demanant-nos una resposta evangèlica.

Us agraeixo ja des d'ara la vostra participació en l'Assemblea i tot el que hi aportareu. Encomanem-ho l'Esperit Sant. Que Ell ens inspire els millors camins per l'anunci de l'Evangeli avui.

Us beneeix ben cordialment,

F. Xavier Ciuraneta i Aymí

CARTA ALS PROFESSORS SOBRE LA PARRÒQUIA I L'ESCOLA (21-II-93)

Novament em dirigeixo a vosaltres, estimats professors. Aquesta vegada vull rallar-vos de la Parròquia i de l'Escola. Aquestes dues institucions hem de considerar-les complementàries en la tasca educativa dels al·lots. Per tant, caldria que anessin coordinades per poder realitzar amb eficàcia la seva missió.

En l'Escola s'han de donar els coneixements necessaris perquè els al·lots puguin comprendre el fet religiós. Aquest entra en els components culturals que ells necessiten per conèixer i situar-se en el seu entorn. Esdevenen intel·ligibles per ells la història, la literatura i l'art del nostre país, si no han estat equipats amb els corresponents coneixements sobre el fet religiós cristià. La Parròquia completa l'acció educativa de l'Escola. La Parròquia ofereix uns mitjans específics celebracions, catequesi, moviments i serveis educatius de la fe per cultivar la fe de manera plena. La Parròquia és la llar on es reuneix la comunitat de fe per celebrar-la.

La vostra tasca educativa és àrdua, d'immensa transcendència i, per això, de delicada i complexa realització. Requereix calma, pau interior, absència de sobrecàrrega de treball i un continu enriquiment cultural i religiós. La naturalesa de la vostra vocació d'educadors catòlics hauria de ser donada a conèixer amb més freqüència i profunditat a tot el Poble de Déu. El tema de l'educació, amb totes les seves implicacions, hauria de ser abordat amb més insistència, també a nivell de la Parròquia, —el seu Consell Pastoral—, ja que és un dels camps importants d'acció de la missió salvífica de l'Església.

Per tant, la Parròquia —la comunitat parroquial— ha de valorar molt positivament la tasca que realitzeu en les escoles, veient-hi un fonament cultural molt important que, després, caldrà complementar amb l'acció catequètica i celebrativa de la Parròquia, com a comunitat de fe.

D'altra banda, els professors catòlics, que heu de ser molt sensibles al fet religiós, heu d'aconsellar eficaçment als alumnes, amb la vostra autoritat moral i sobretot amb el vostre exemple, de mantenir un contacte actiu amb les seves parròquies. Elles els poden oferir uns mitjans molt adequats per complementar la formació de la seva fe i per celebrar-la en comunitat. A les Parròquies hi funciona l'escoltisme, grups de joves, la catequesi, clubs d'esplai; és a dir, un conjunt d'àmbits educatius que poden completar la seva educació integral.

Francesc Xavier, Bisbe de Menorca

PARAULES EN EL LLIURAMENT DELS PREMIS DEL DIARI «MENORCA»

Digníssimes autoritats. Senyores i senyors.

En començar les meves paraules, voldria expressar el meu agraïment a tots els qui han fet possible aquest acte i felicitar ben de cor els qui han aconseguit algun dels premis.

Una iniciativa com aquesta, que cerca d'incentivar la vida cultural i de destacar comportaments socials i cívics, prestigia el nostre Diari. Com a President de la seva Junta d'Accionistes, desitjo que aquest acte i el mateix Diari siguin un instrument, senzill potser però important, per fer créixer la solidaritat dins del nostre poble de Menorca. En la vigília de la celebració del Dia del nostre poble crec que és un bon desig.

La solidaritat és la determinació ferma i permanent de treballar pel bé comú, és a dir, pel bé de tots i cadascun, perquè tots som responsables de tots. ¿Com ens pot ajudar el nostre Diari a créixer en la solidaritat?

En primer lloc, si ens ajuda a veure la realitat tal com és, oferint-nos una informació veraç, objectiva; fixant la nostra atenció en els fets essencials, útils; en aquells fets que ajuden a fer néixer i créixer l'esperança i la joia de viure.

En segon lloc, si ens ajuda a veure la realitat més llunyana, fent-nos descobrir que l'home, al qual ens hem d'aproximar, és l'habitant de Somalia, de Bosnia-Herzegovina, de Sudan per fer-nos el seu proïsme. El Diari ha d'estimular-nos a trencar el cercle de la pròpia miopia col·lectiva, fent-nos sortir de l'ombra egoista del campanar. Ha de ser realment una finestra oberta de bat a bat a tot el món, donant-li a la nostra vida una visió universal.

En tercer lloc, si ens ajuda a veure més alt. Com més alt ens faci veure, més perspectiva, més horitzó tindrem... Aixecar els nostres punts de mira i també ajudar-nos a mirar cap a dalt, cap Aquell al que la Bíblia anomena l'Altíssim, el Pare de tots els homes. En un món on, com diu Paul Ricoeur, es dona un «progrés de la racionalitat i un retrocés del sentit», cal oferir raons serioses per a viure i per a morir, per no instal·lar-nos en la pura facticitat i provisionalitat. És la profunditat de les preguntes la que pot fer vibrar la corda religiosa que amaga tot cor humà. I en un món, obnubilat pel diner i pel prestigi, tenim el perill que només puguin fer-se sentir els poderosos i no els petits i els senzills. Els MCS exalten normalment el qui té èxit, posseeix i domina. No el qui viu segons les benaurances. Crec que ha d'ajudar a descobrir el fons d'innocència, que hi ha en tot home (Péguy). François Mauriac, novelista del pecat i de la misèria humana, ha escrit: «La santedat del món no ha minvat. Un riu de gràcia i bondat circula sense fi a través d'ell». Aquest riu inesgotable de bondat, que corre pels mils camins de les vides humanes, no acostuma a sortir a l'escena dels MCS. Cal fer

pública la solidaritat més polida, més real —encara que misteriosa— que uneix els homes: la bondat. Ajudar-nos a mirar més alt, destacant les riqueses de bondat que hi ha en el nostre poble.

Gràcies per la vostra assistència tan nombrosa, expressió de l'apreci que mereix el treball que es realitza des de l'Editorial Menorca al servei de tot el nostre poble. I fins al pròxim any, si Déu vol.

PREGÀRIA PER LA UNITAT DELS CRISTIANS

Del 18 al 25 de gener celebrem l'«Octavari de pregàries per la unitat dels cristians». Ens cal pregar per la unitat de tots els seguidors de Jesucrist. Avui hem esdevingut especialment sensibles a la seva pregària al Pare: «Que tots siguin u; vom vós, Pare, sou en mi i jo en vós, que ells també siguin u en nosaltres, i que el món cregui que vós m'heu enviat» (Jo 17,21).

Entre les espines que els cristians portem endins, hi ha l'escàndol de la divisió que ens separa catòlics, protestants i ortodoxos. ¿No podem potser trobar en aquesta divisió un dels possibles motius de la incredulitat del nostre temps? El món no creu en Crist perquè estem dividits els qui n'hem de donar testimoniatge. Aquesta constatació és punyent en els països de recent evangelització, on la coexistència de missioners de diverses confessions cristianes neutralitza la força del missatge que prediquen. Tots es presenten —i amb sinceritat— com enviats del Crist.

Fa uns quants anys que es desvetllà fora del catolicisme un interès envers els cristians de les altres confessions. Aquest impuls, tímid en els seus inicis, desembocà en un veritable moviment que avui és patrimoni també de l'Església catòlica gràcies al Concili Vaticà II. Es el moviment ecumènic, que sembla trobar-se en aquests moments un xic estancat. Potser ens havíem avesat a considerar l'ecumenisme com un fi en si mateix i hem oblidat que l'aspiració màxima ha de ser la unitat per tal que el món cregui. I el món continua assedegat de Déu, perquè els creients vivim dividits.

Quins camins hem de seguir per sortir d'aquest escull? No és fàcil de dir. Després de massa segles d'esquinçaments no podem improvisar la unitat, ni hem d'esperar que vingui per decret oficial. Hem de treballar des del nostre lloc, sobretot a través d'una obra personal i col·lectiva de conversió, tal com ho subratllà el Vaticà II. També hem de procurar que la recerca de la unitat entre els qui creuen en Crist no sigui una evasió davant la urgència de mantenir-la en el si de la comunitat cristiana a la qual pertanyem. El manteniment de la unitat de cara endins esdevé més difícil potser que el de la unitat de cara enfora, però és preci-

sament per aquí que cal començar a practicar l'ecumenisme. La unitat no és una adquisició que hom pot fer una vegada per sempre, sinó un esforç laboriós que cal realitzar contínuament.

L'interès pel restabliment de la unió afecta tota l'Església, tant els fidels com els pastors. Però hem de ser conscients que aquest sant propòsit de reconciliar tots els cristians en la unitat d'una sola i única Església de Crist supera les forces i les qualitats humanes. Per això hem de posar tota l'esperança en l'oració de Crist per l'Església, en l'amor del Pare envers nosaltres i en el poder de l'Esperit Sant.

Francesc Xavier, Bisbe de Menorca

CAMPANYA CONTRA LA FAM «UN MÓN INJUST ET DESAFIA»

Aquest és el lema de la Jornada Nacional de Mans Unides-Campanya contra la Fam que avui celebrem. La realitat d'un món injust és un desafiament perquè demana una resposta decidida de denúncia i de proposta de solucions concretes.

Recentment el Papa Joan Pau II, en el seu discurs al Cos Diplomàtic, ha senyalat els problemes més greus que afronta el món d'avui: la guerra i la pobresa. Respecte d'aquesta diu: «L'altra gran prova que afecta la vida dels pobles, que és un obstacle per al desenvolupament, és la pobresa, tant material com moral. Mai ha produït tant la terra i no ha tingut mai tants famolencs. Els fruits del creixement segueixen repartint-se sense equitat. A això s'hi afegeix la gran diferència entre el Nord i el Sud».

Certament, com destaca el Papa, aquest és un problema tan vast que afecta directament els polítics. «La participació en els recursos naturals, la justa distribució dels guanys, i una sana reacció contra els excessos del consum, i la defensa de l'ambient humà, són algunes de les tasques prioritàries que s'imposen als poders públics».

Amb tot, la qüestió de fons és sempre la mateixa: la persona no és respectada suficientment, no és estimada pel que ella és. I, per tant, cal tota una tasca educativa per ensenyar els homes a mirar-se, a escoltar-se, a caminar junts. Cal fer realitat tota una cadena de solidaritat entre tots.

I això és el que cerca Mans Unides-Campanya contra la Fam: ser un instrument de solidaritat, ajudant-nos a la presa de consciència de la injustícia que suposa el drama immens i esfarrifós de la fam de moltíssimes persones, mentre

nosaltres ens capfiquem perquè, davant la realitat de crisi econòmica, no podrem fer aquell dispendi superflu i capritxós.

Les accions, que promou Mans Unides-Campanya contra la Fam, ens són molt profitoses perquè el fer-nos prendre consciència de l'existència del món dels pobres a l'hemisferi sud pot resultar per als cristians d'occident un esdeveniment de Déu que ens ajudi a no tancar-nos en les nostres societats de l'abundància, sinó més aviat a alliberar-nos del procés de replegament sobre elles mateixes, que caracteritza totes les societats envellides.

El germà que passa fam ha de ser aquest estímul de superació del nostre egoisme. De nou és Jesucrist qui ens ho recorda: «Vaig tenir fam i em donàreu de menjar... En la mesura en què ho vau fer a un d'aquests germans meus tan petits, a mi m'ho féreu» (Mt 25, 34.40).

Francesc Xavier, Bisbe de Menorca

VICARIA GENERAL

CONVOCATÒRIA DE LA COMISSIÓ DIOCESANA DEL PATRIMONI ARTÍSTIC I CULTURAL

Ciutadella de Menorca, 4 de gener de 1992

Benvolgut en el Senyor:

Si Déu ho vol, el proper dissabte, dia 9 de gener, a les 10,30 del matí i a Ca'l Bisbe, tindrà lloc la reunió de la Comissió Diocesana del Patrimoni Històric-Artístic, en la que comptarem amb la presència dels nous membres que han estat recentment nomenats.

L'objectiu d'aquesta reunió és marcar entre tots la línia de treball que ha de seguir aquesta Comissió, assenyalar quines són les seves **funcions i competències**, la **frequència** de les reunions i les **temàtiques** a tractar.

Serà important nomenar un **secretari** que aixequi Acta de les reunions, especialment dels **acords** que es prenguin.

També en aquesta primera reunió de l'any 1993, s'exposarà, a partir de la documentació que hem pogut elaborar i de les visites fetes durant aquests mesos als edificis que presenten més problemàtics i també als projectes de construcció de nova planta i als de reforma, quin és el **mapa actual** de la diòcesi a fi d'iniciar un estudi de **prioritats i urgències**, com també de fer un **plantejament a llarg termini** de tota la situació patrimonial històrico-artística de la diòcesi.

És important que entre tots aportem tot allò que creguem millor per al bon funcionament d'aquesta Comissió amb el bé que pot fer a tota la diòcesi.

Ben cordialment.

Sebastià Taltavull Anglada
Vicari General

COMUNICACIÓ ALS PREVERES

Ciutadella de Menorca, 12 de febrer de 1993

Benvolgut en el Senyor:

El motiu d'aquest escrit és per a comunicar-te un canvi de data en el Recés d'Inici de Quaresma que, com saps, estava programat per al dimecres de Cendra.

Dit Recés tindrà lloc al Toro, el dimecres següent, dia 3 de març, des de les 10,30 del matí fins les 5 del capvespre. S'ha d'avisar a les monges per al dinar, tel. 375060.

Ens acompanyarà en aquesta trobada d'inici de Quaresma el P. Cebrià Pifarré, monjo de Montserrat.

Aprofit per recordar, també, que el dia 17 de març tindrà lloc la trobada de Formació Permanent al Toro, amb el mateix horari que el recés, i amb el tema monogràfic «Escola i evangelització», ja preparat i treballat a les reunions arxiprestals i Consell del Presbiteri, i en el que ens ajudarà la psicòloga Maria Dolors Amat.

Desitjar, finalment, un bon inici del camí quaresmal amb l'esperança i el goig d'una primavera pasqual.

Una forta abraçada

Sebastià Taltavull Anglada
Vicari General

SECRETARIA GENERAL

CONFIRMACIONS

El Sr. Bisbe ha administrat el Sagrament de la Confirmació en els llocs i als joves següents:

—Día 29 de gener de 1993, en Capella Maria Auxiliadora dels Salesians, de Ciutadella: 80 joves.

—Dia 7 de febrer de 1993, en la Parròquia de Sant Lluís: 12 joves.

CALENDARI DE FESTES EN LA COMUNITAT AUTÒNOMA DE BALEARS 1993

1 gener: Any Nou.

6 gener: Epifania.

8 d'abril: Dijous sant.

9 d'abril: Divendres sant.

1 de maig: Festa del Treball.

16 d'agost: Festa en substitució de l'Assumpció.

12 d'octubre: Festa Nacional d'Espanya.

1 de novembre: Tots els Sants.

6 de desembre: Dia de la Constitució.

8 de desembre: La Immaculada Concepció.

25 de desembre: Nadal.

27 de desembre: Substitució del segon dia de Nadal.

DIES DE DEJUNI I ABSTINÈNCIA EN 1993

Durant l'any 1993 han d'observar-se:

a) Dejuni i abstinència: el 24 de febrer (Dimecres de Cendra) i el 9 d'abril (Divendres Sant).

b) Només abstinència: Tots els divendres de Quaresma, excepte el 19 de març, Solemnitat de Sant Josep, a tenor del canon 1251.

Els demás divendres de l'any i dies de Quaresma, excepte les solemnitats, són dies penitencials en la forma que s'indica en el Decret de la Conferència Episcopal Espanyola de 21 de novembre de 1986.

SOLEMNITAT DE SANT JOSEP I DIA DEL SEMINARI

La Solemnitat de sant Josep, 19 de març, no figura aquest any com a festa laboral en el Calendari de la Comunitat Autònoma Balear. Per açò el Sr. Bisbe ha tingut a bé donar les següents disposicions:

1. Es dispensa aquest any, en la Diòcesi de Menorca, el precepte d'oïr Missa.
2. Donada la importància de la festa es recomana vivament als fèls cristians de la Diòcesi, ateses les seves obligacions laborals, la participació a l'Eucaristia.
3. Els Rectors de les parròquies i de les Esglésies disposaran l'horari de les celebracions que estimin més adient per a facilitar la participació dels fèls.
4. La col·lecta pel Seminari se celebrarà el diumenge següent, dia 21, en què tindrà lloc el «Dia del Seminari».

ORGANISMES DIOCESANS

CONSELL DE PRESBITERI

REUNIÓ (4-XI-92)

El dimecres, 4 de novembre de 1992, a les 10,30 h., a Cal Sr. Bisbe es reuneix el Consell del Presbiteri.

Es segueix l'ordre del dia. Després de la pregària de Tèrcia, es passa a la lectura i aprovació de l'acta de la sessió anterior.

El Vicari General comunica:

—que la casa propietat del Sr. Ferran Martí, del carrer Pere Cortés, que havia de ser destinada a arxiu diocesà no ho serà, ja que els informes tècnics no ho aconsellen degut a la humitat; ara es contempla la possibilitat d'una permuta amb una casa del costat de la Cúria.

—que En Miquel Anglada, havent acabat com a Rector del Seminari, no és membre nat del Consell del Presbiteri, per açò mateix ha presentat la dimissió del Col·legi de Consultors, que s'ha acceptat. En el seu lloc s'incorpora En Joan Josep Huguet, Rector del Seminari.

Seguidament es passa al tema central de la sessió: la ponència sobre «Els mitjans de comunicació a la nostra diòcesi» a càrrec del Delegat Diocesà de Mitjans, Josep Manguán.

De l'intercanvi i de les aportacions fetes pels arxiprestats dos aspectes s'han de destacar:

—la importància d'una oficina de premsa de l'Església.

—que els mitjans de comunicació de l'Església contemplin espais oberts al debat.

En aquesta sessió no es pren cap acord.

Informacions

- el Vicari General reparteix uns exemplars del calendari diocesà.
- Antoni Carreras, gestor de l'economia del Bisbat, informa de la situació econòmica corresponent a l'any 1991.

Ciutadella a 4 de novembre de 1992.

El Secretari, Jaume Vidal

CONVOCATÒRIA (3-II-93)

Ciutadella de Menorca, 26 de gener de 1993.

Benvolgut en el Senyor:

Em plau convocar-te, en nom del Sr. Bisbe, a la reunió del Consell del Presbiteri que tindrà lloc dimecres, dia 3 de febrer, a cal Bisbe, a les 10,30 hores.

Ordre del dia

1. Pregària de Tèrcia.
2. Lectura i aprovació de l'acte anterior.
3. Presentació del tema: «L'escola com a camp d'evangelització».
4. Aportacions dels Arxiprestats.
5. Avanç del pressupost econòmic de la Cúria corresponent a 1993.
6. Aportació econòmica de la Diòcesi al SIC i petició d'ajuda a l'Església de Cuba.
7. Estudi d'unes propostes de FAX per a les Parròquies.
8. Torn obert de paraula.

Cordialment.

Jaume A. Vidal Pelegrí, Secretari

CONSELL PASTORAL DIOCESÀ

ACTA DE LA SESSIÓ PLENÀRIA DEL CONSELL DIOCESÀ DE PASTORAL

**Celebrada el dia 31 d'octubre de 1992, a Ciutadella, a Ca'l Bisbe,
a les 10 hores del matí**

La sessió començà amb una pregària, després de la qual prengué la paraula el Senyor Bisbe per tal de definir les característiques de l'objectiu pastoral diocesà:

- Ha de néixer de situacions i necessitats comunes.
- Ha de ser prou ample i lliure perquè es pugui tractar des de diferents metodologies.
- Ha de ser un accent que no s'esgota en la seva realització.
- Ha de ser lloc de confluència de les diferents pastorals. L'Església local és el lloc de referència per a tots els cristians.
- Ha de ser l'origen de pastorals convergents.
- Ha de ser dinamitzador de la pastoral diocesana. No vol tallar camins. Vol crear Església. No va contra ningú. Vola favorir totes les iniciatives.
- Ha de ser, en definitiva, operatiu i avaluable, després de la programació i la realització.

El Senyor Bisbe acabà dient que la pastoral demana un treball seriós dels qui formen l'Església diocesana.

Plantejada l'acta de la sessió anterior, s'aprovà per unanimitat.

Acte seguit, el Vicari General, Sebastià Taltavull, va presentar el punt central, tercer en l'ordre del dia, referent a les aportacions dels arxiprestats, delegacions i altres entitats diocesanes sobre l'objectiu diocesà 92-93 «Promoure la renovació i revitalització de la família» i la seva concreció a partir de les quals han de sortir les accions i els agents que han de dur-les a terme.

Va fer un poc d'història del procés seguit fins el moment; va justificar el retard hagut, com a conseqüència d'haver-hi hagut per en mig l'estiu i ja directament va donar pas a les diferents intervencions dels portantveus dels arxiprestats i delegacions diocesanes.

Va intervenir, en primer lloc, Martí Deyà, representant de la Delegació de Vocacions. Afirmà que no s'han pogut reunir encara, però que ho faran tot d'una. Estan plenament d'acord amb s'objectiu.

Després ho va fer Miquel Taltavull, representant de la Delegació de Joventut. Va dir que, una volta haver-se reunit, van trobar que no han de fer res de nou. Senzillament recolzar i potenciar la participació a l'Aplec de l'Esperit, vetla de pregària, etc., en definitiva continuar en la línia.

Proseguí el torn amb la intervenció de Sebastià Marqués, delegat diocesà de Càritas, qui va llegir el programa de pastoral familiar per aquest curs, en sintonia total amb l'objectiu diocesà de promoure la revitalització familiar i amb un encara més específic com és el de treballar per la integració de les famílies desfavorides dins la comunitat eclesial, a partir d'aquests punts de treball:

—Estudi de la realitat de l'àmbit parroquial.

—Anàlisi d'aquesta realitat.

—Propostes concretes d'actuació.

—Assenyalament de mitjans.

—Avaluació periòdica.

Com accions apuntà:

a) Atenció a les famílies necessitades i a les situacions especials familiars.

b) Educació familiar per a reforçar la capacitat de transmetre les normes socials i els valors de grup, a nivell humà i espiritual.

c) Treballar per la integració de les famílies en la comunitat, mitjançant activitats eclesials, d'oci i temps lliure.

Pere Melis, representant del Secretariat de la Família, intervingué a continuació afirmant que, per motius particulars, la feina s'ha retardat. Actualment s'està en la fase d'organització i preparació. La pregunta que més s'ha fet aquest secretariat ha estat: «Quins objectius concrets tindrà? Serà un objectiu més?» «S'estan cercant arguments pel sí», digué, però, de moment, no hi ha encara concreció.

Josèp Bagur, pels mitjans de comunicació, començà dient que aquests són un instrument. Com s'ha de reflexar l'objectiu als mitjans de comunicació?

—Hi ha d'haver informacions tractades professionalment.

—S'han de promoure reportatges sobre la vida de l'Església diocesana (assemblea de Càritas per exemple).

—Presentació de l'objectiu a la premsa.

—Hi ha d'haver una infraestructura mínima per tal de garantir la coordinació.

Leo Florit, representant de la Delegació d'Ensenyança, presentà el programa pel curs 92-93, que es centra amb aquestes accions:

—Trobades amb els pares; els mestres i capellans amb un seguit de xerrades i reunions que el programa detalla.

La Delegació potencia:

—L'Escola bàsica de temes bíblics o eclesiològics que es fa a Ciutadella, Ferreries, Alaior i Maó.

—Els seminaris monogràfics que organitza l'Institut Diocesà d'Estudis Teològics.

—El curs de Teologia duit a terme pels Germans de les Escoles Cristianes (La Salle de Maó).

—Cartes trimestrals del Sr. Bisbe, sobre la família i l'escola; la Parròquia i l'escola i el mestre cristià i l'escola.

A continuació prengué la paraula Margarita Campins, de la Delegació de Catequesi: Com a recolzament a l'objectiu diocesà digué que havien acordat dur a terme aquestes accions:

—Potenciar la Catequesi Familiar, per tal que n'hi hagi a tots els centres i parròquies.

—Visita personal als pares dels al·lots del seu grup; coneixement i tracte catequista-pares.

—Desvetllament religiós de fillets de 0-3 anys per a pares.

—Catequesi d'adults-ocasional, pares al·lots la comunió.

En segon lloc, es dedicarà un gran esforç a treballar en l'objectiu del SIC, el primer Congrés de Catequesi de Catalunya i les Illes.

Rita Fullana, portantveu de la Delegació Diocesana de Missions afirmà que, com a forma d'actuació preferent en l'objectiu diocesà, s'han fixat en l'acció no. 5: Educació en la fe dels infants, adolescents i pares i no els apartats 5,2 i 5,3 que parlen d'una acció missionera.

Es farà una trobada infantil-jovenil de tots els nivells de catequesi, pares i catequistes que hi vulguin participar, dissabte 23 de gener del 93, dia de la santa Infància, a Sta. Maria de Ferreries. Consistirà en una jornada missionera on es vol que hi hagi el Sr. Bisbe, algunes missioneres i un jove, Paco Camps, que s'està preparant i que volen que el Sr. Bisbe, en nom de la Diòcesi de Menorca, l'envii a fer feina a un país del tercer món, i així, ell es senti acompanyat per tots nosaltres. Açò es vol fer per tal de conscienciar que només hi ha un món, que ens hem d'estimar els països pobres, perquè tots som germans i ens hem d'ajudar.

A continuació parlà Sor Tere Llaneras, representant de les Religioses de la CONFER. Va dir que constaten que treballen a dos nivells:

a) Estan integrades en les comissions o delegacions diocesanes i en les parròquies, oferint la seva col·laboració i el seu servei.

b) Des de la Cònfer impulsen l'estudi d'aquest tema, amb aquest esquema:

—Què fer (reflexió-estudi per comunitat-Congregació)?

—Com fer-ho?

* Un estudi de la realitat, tant en l'aspecte de la vida comunitària com a família, com en el de la relació amb les famílies.

* Passar a concretar accions, segons el lloc on s'està i es treballa i també per comunitats (col·legis, malalts, accions socials...).

* Es farà algun recés sobre aquest tema, que ajudarà a reflexionar-hi:

—Es viu com una família?

—Es viu en comunió, integrades dintre de la Diòcesi?

Proseguí després les rodes d'intervencions amb els representants dels tres arxiprestats de l'Illa.

Joan Febrer, com a portantveu de l'Arxiprestat de Maó, començà dient que la feina s'hauria retardat bastant com a conseqüència dels canvis de Rectors haguts.

Per altra part la reunió del grup coordinador de l'Assemblea Arxiprestal va resultar molt magre. Hi assistiren molt pocs representants. És per açò que encara no es pot presentar un programa d'actuacions organitzat i complet.

Es va destacar, com a actitud més propera, la xerrada organitzada per la Comissió Arxiprestal de la Família, el dia 12 de Novembre a càrrec de Ma. Dolors Amat, sobre «Vida de parella i Vida professional».

Ma. Ignàsia Gener, per l'Arxiprestat de Ciutadella, digué que, a nivell d'opinió, n'hi ha qui troben que l'objectiu és molt ample per dur-lo a terme en un any. D'altres pensen que no.

El Sr. Bisbe intervingué per dir que s'ha d'entendre bé la proposta d'aquest objectiu. Enguany es posarà l'accent en ell, però la proposta no s'esgotarà en aquest curs.

Ma. Ignàsia proseguí afirmant que es troba, en general, que és més important profunditzar el que ja es fa, més que no organitzar noves accions.

Concretà el programa en aquests temes:

—Potenciar la catequesi familiar, o crear-la allà on no n'hi ha.

—Es creu molt important el contacte pares-catequistes.

—Es va recollir el pla de Càritas: acció amb les famílies amb problemes.

—Es faran dos cursets per a festejants.

—Es pretén formar un grup, a cada parròquia, d'acollidors de pares que han de batejar els fillets.

—Potenciar l'assistència dels al·lots a la classe de religió, fent veure clarament la diferència entre classe de religió i catequesi.

Pel que fa a l'Arxiprestat de l'interior, intervingueren Joan Martí i Serafí Pons per tal de concretar les accions i els agents en l'objectiu diocesà. El programa es detalla per pobles. Així a Alaior es digué, que s'han plantejat què es pot fer per tal de motivar la gent perquè es comprometi en l'acció pastoral parroquial.

—Es cercaran dos matrimonis per dur la pastoral familiar.

—Es seguiran fent els cursets de festejants.

—També es seguiran fent reunions de pares i padrins dels que s'han de batejar.

—Càritas treballa a nivell de serveis existencials.

A Es Mercadal es potenciarà la catequesi de la Comunió, l'únic que arreblega els pares.

S'està plantejant la manera d'arribar a les famílies.

A Es Migjorn es pretén potenciar la Catequesi Familiar que està donant bons resultats.

Periòdicament es faran Eucaristies amb els pares i els fills.

Es faran xerrades sobre la família, organitzades per la Delegació d'Ensenyança.

Finalment a Ferreries: Com que no ha estat possible engegar la Catequesi Familiar, s'ha decidit potenciar els contactes amb els pares amb motiu de la catequesi del fills, amb trobades periòdiques.

La setmana de reflexió parroquial tindrà, enguany, per tema el de la família.

L'Escola de Sant Francesc s'ha posat com a lema per aquest curs: «L'Escola és part de la teva família» i es treballa en aquest sentit.

S'ha proposat atendre més el camp dels malalts, visitant les seves famílies i la Residència d'ancians.

Fomentar la pregària en família. A l'Eucaristia dominical es donaran punts de reflexió.

La missa infantil dominical tindrà un caire més familiar.

La secció religiosa de la Revista de Ferreries anirà orientada al mateix objectiu.

Es potenciaran especialment els equips de matrimonis.

Els escoltes s'han proposat estar més oberts a les famílies i que els al·lots aprenguin a valorar més la seva família.

Es potenciaran més les reunions de pares per tal de tenir-los més informats de les activitats i objectius pedagògics del moviment.

Es seguiran fent els cursets per a festejants.

A nivell arxiprestal es faran xerrades a cada poble sobre la família.

Apunten que seria interessant, donada la mancança d'agents de pastoral afavorir un intercanvi entre el pobles de l'arxiprestat, com també replantejar-se la distribució dels capellans.

Acabades totes les intervencions es succeïren diversos comentaris: Sor Soledat Camps va plantejar la suggerència del grup de malalts de la parròquia, que vénen imputant que es crei el Centre Cristià d'orientació de la Família (COF). Sebastià Marqués diu que Càritas ja s'ho ha plantejat, en tot cas es treballaria en relació amb la pastoral familiar.

Per la seva part, Joan Febrer demanà com es pensa, a Ferreries, afavorir la pregària en família? Se li va contestar dient que s'organitzaria un taller de pregària i recomanant la lectura de la Bíblia en família.

Joan Febrer sol·licita que el que es faci sigui comunicat per tal de ser aplicat als altres arxiprestats.

Sebastià Taltavull intervingué per informar que la Delegació Diocesana de Catequesi publicarà un llibret de pregàries.

En Bosco Faner afirmà que, a Ciutadella, ha baixat molt el nombre d'alumnes de Religió als col·legis d'EGB. Hi ha poca claredat d'idees a l'hora de diferenciar catequesi i classe de religió. L'alternativa a la classe de religió és molt atractiva: estudi assistit.

Serafí Pons opinà que s'hauria parlat d'un concepte de família molt general. Troba que s'hauria de definir un model específic de família.

El Sr. Bisbe digué que s'està preparant un document, en aquest sentit, sobre la família, per fer una reflexió des de la base. Salvador Cardús vindrà el mes de Març, a l'Escola de Teologia, amb aquest mateix objectiu.

Joan Febrer apuntà que s'ha de tenir en compte que el pluralisme religiós s'ha instal·lat, avui, en les famílies.

Sobre aquesta mateixa problemàtica, Pere Melis puntualitzà que el problema de la família actual es centra en la parella. Aportà unes dades estadístiques que demostren el baix índex de natalitat del nostre Estat, el qual respon a tota una «filosofia» de la vida.

Totes aquestes aportacions feren pensar que podrien ser el tema objecte d'estudi del Consell de Pastoral del mes de Febrer, una vegada fet un estudi a fons per part de tots els col·lectius diocesans.

La reunió es va interrompre per tal de fer un descans de deu minuts.

Represa la sessió, es prengué l'acord següent: tot aquest temps que hi manca fins la propera reunió del mes de febrer, es prepararà un estudi elaborat a partir de les reflexions dels diferents grups diocesans. La reunió es farà molt prest per tal de concretar com dur-ho a terme.

Es passà després al quart punt de l'ordre del dia. Respecte de les qüestions que en ell s'hi formulen es produïren diferents opinions. Joan Febrer digué que vivim un temps ple de celebracions. S'hauria d'evitar lo fastuós i espectacular. En tot cas, s'hauria d'aprofitar l'avinentesa per aprofundir i donar a conèixer el caire històric de l'esdeveniment.

En Francesc Triay opinà que, amb tal motiu seria interessant fer una assemblea diocesana i dur a terme l'estudi sociològic.

La Delegació d'Ensenyança formulà cinc propostes:

- a) A partir de l'estudi sociològic que es faci, iniciar una reflexió per tal de revitalitzar la diòcesi.
- b) Estudi i revisió del Consell de Presbiteri i laics, per tal de dur a terme els compromisos presos.
- c) Adoptar un compromís amb un país pobre, per part de la diòcesi.
- d) Fer una Conferència Episcopal Balear i
- e) Tot açò s'ha de fer ja a partir d'ara, no cal esperar al 95.

Algú havia suggerit l'oportunitat de fer una exposició del tresor artístic de l'Església, digué el Sr. Bisbe. Es podria aprofitar la mateixa Catedral com a lloc d'exposició. Diu que s'han demanat les vitrines del Pabelló balear de l'EXPO. No es sap si es concediran.

També Càritas havia pensat amb una exposició.

Martí Deyà digué que era una bona oportunitat per donar a conèixer la realitat actual de la nostra Església, per tal de conèixer-la tots millor.

Es va concloure, idò, que sí s'ha de celebrar, però no com a memòria de coses passades, sinó més bé amb mirada de present i futur, història viva, compromís d'acció.

Seria important posar ses bases d'un Museu diocesà.

El Sr. Bisbe digué que hauria de ser una iniciativa portada conjuntament (Consell Presbiteral i Diocesà de Pastoral).

Arribat el punt cinquè, es lliuren als membres del Consell unes carpetes, que contenen, una el calendari diocesà, i el compte de pèrdues i guanys, i l'altre la presentació de la campanya «Dia de l'Església Diocesana».

Sebastià Taltavull destaca, en particular, sa posta en marxa, a l'Illa, del Moviment «Vida Creixent».

Na Sol Camps hi troba a faltar el dia del malalt (11 de febrer). Es diu que, com que cau entre setmana, segurament es traslladarà al dia 14 del mateix mes.

S'agraeix la bona feina feta per n'Antoni Carreras.

Sebastià Taltavull comenta, després, exhaustivament, tot el capítol d'ingressos i despeses. Hi ha un dèficit final de 23.000.000 (milions).

El Consell d'Economia haurà d'entrar en contacte amb les parròquies i classificar com s'han de dur els comptes.

Seria desitjable i bo que hi hagués un sa equilibri, en el capítol econòmic.

Per altra part, s'ha convidat als responsables econòmics de la diòcesi de Barcelona, per tal que expliquin (dia 7 de Novembre als capellans i dia 8 als seglars) com s'ha de portar l'economia.

S'informa també que el capvespre es reuniran amb els membres del Consell d'Economia, els quals són:

Joan Pons Moll, Marc Carreras, Margarita Prats, Miquel Tutzó i Antoni Sintès per l'Arxiprestat de Maó i Francisca Llabrés, Guillem Camps, Llorenç Brondo, Juanico de Ciutadella i Antoni Carreras com a secretari.

En el capítol de altres informacions, es diu que el Consell de Presbiteri es reunirà el proper divendres, dia 4 de Novembre, amb el tema principal «Mitjans de Comunicació Social».

Es tornen reemprendre les reunions per tal de crear la província eclesiàstica. No ho és de dret, però es vol que ho sigui de fet. Finalment en el torn de preguntes, Miquel Taltavull fa una proposta en relació a la vetla de pregària de la

festa de la Mare de Déu del Toro, del vuit de Maig: es podria fer de tal manera que la gent dels pobles hi anés a peu, en peregrinatge. La taula de joventut s'ofereix per organitzar-ho.

La proposta s'accepta per unanimitat.

Leo Florit suggereix que el «tampó» es normalitzi lingüísticament. Hauria de ser una iniciativa de tota la Diòcesi.

Es demanen que no es posin més activitats dins el calendari, que ja està molt ple.

Finalment, s'acorda la data de la reunió de la Comissió Permanent, que serà el dia catorze de Novembre, a les deu hores a Ca'l Bisbe.

I sense haver-hi més qüestions per tractar s'aixeca la sessió, de la qual jo com a secretari don fe, amb la meva signatura.

Fmt.: Diego Dubón

CONVOCATÒRIA DE LA REUNIÓ (13-II-93)

A fi de preparar la propera sessió del Consell Pastoral Diocesà, que tindrà lloc, si Déu ho vol, el dia 13 de febrer de 1993, la Comissió Permanent ha preparat la següent pregunta:

¿Quins valors evangèlics hem de promoure perquè la família aconseguís qui la seva identitat i complés qui la seva missió en el moment actual?

Amb aquesta pregunta, que ha de ser treballada dins tots els àmbits de la diòcesi, es vol aprofundir en el contingut de l'objectiu diocesà i, al mateix temps, poder oferir una proposta d'actuació cristiana a les nostres famílies.

Els membres del Consell Pastoral, com ja s'ha fet en altres ocasions, cuidaran de que aquesta reflexió es faci i arribi a tots els agents pastorals. A la pròxima sessió plenària seran els qui presentaran les aportacions corresponents.

Agraïm per endavant tot aquest treball i desitjam a tots unes Bones Festes de Nadal, Cap d'Any i Epifania, plenes de l'Amor de Déu que Jesús ens comunica.

20 de desembre de 1992.

Diego Dubón Pretus, Secretari

DELEGACIÓ D'ENSENYANÇA

COMUNICACIÓ ALS PROFESSORS DE RELIGIÓ

29-Gener-1993

Benvolguts companys:

És cert que tots som conscients de la gran importància que té l'educació cristiana i, per açò mateix, reconeixem el valor que té la classe de religió encara que la «Reforma» l'hagi infravalorada. Nosaltres, professors de religió que creiem en l'educació cristiana, reconeixem que les escoles de religió segueixen éssent una bona oportunitat d'evangelització que no hem de desaproveitar a pesar de les dificultats actuals.

I si val la pena fer bé el que feim, encara val dir més. Hem de dir que nosaltres, els professors de religió, jugam un paper important i decisiu en aquest engranatge de la Reforma per a poder aprofitar al màxim l'oportunitat concreta que avui se'ns dona. D'açò n'hem de ser conscients.

—Per aquest motiu, a tots els professors de religió de l'Arxiprestat de Maó, us convidam a la reunió que tindrà lloc al Col·legi de Sant Josep dia 19 de febrer a les 18 hores.

—Per aquest motiu, a tots els professors de religió de l'Arxiprestat del Centre us convidam a la reunió que tindrà lloc a la Rectoria d'Alaior el dia 26 de febrer a les 18 hores.

—Per aquest motiu, a tots els professors de religió de l'Arxiprestat de Ciutadella, us convidam a la reunió que tindrà lloc al Seminari dia 5 de març a les 18 hores.

El nostre diàleg podria anar entorn d'aquestes qüestions:

· Situació de la classe de religió avui i segons la meua experiència: oportunitats i dificultats que hi descobresc.

· Solucions que hi pos a nivell personal i solucions que hi puc oferir a nivell d'Arxiprestat i Diocesà.

—Per favor, tots aquells que encara no hagin entregat a aquesta Delegació el número d'alumnes que actualment escolleixen religió o estudi assistit (Ètica) facin el favor de comunicar-ho.

Junts intentam dialogar i posar el colze tots, podem fer molt.

Aprofitam aquestes lletres per a saludar-vos a tots ben cordialment.

Delegació d'Ensenyança

COMUNICACIÓ A TOTS ELS MESTRES CRISTIANS

30-Gener-1993

Els mestres cristians feim feina a l'escola. L'escola és el camp del nostre treball concret. Treball que té molta importància per diferents raons:

- La nostra feina és educar.
- La nostra feina ens exigeix professionalitat i vocació.
- La nostra feina té molt de testimonial.

Tots en som conscients i tots ens hem d'ajudar. I a més, mestres cristians com som, hem de comunicar-nos i ajudar-nos per aconseguir que l'educació, la vocació i el testimoni que oferim siguin sempre inspirats per la persona i pel missatge de Jesucrist. El nostre treball té un marc referencial.

Per açò, aquesta Delegació ha cregut oportú tractar sobre la qüestió de «El mestre cristià i l'Escola» a la pròxima trobada del dia 5 de febrer, a les 18,30 hores i al Col·legi Cormar de Maó. Ens hi ajudarà el nostre Bisbe Francesc Xavier.

Serà aquesta una bona oportunitat no tan sols per saber que en pensa el Bisbe del mestre, del mestre cristià, de l'escola, de l'evangelització a l'escola,...., sinó, també, per a dialogar amb ell sobre els nostres problemes i desitjos.

Aprofit aquesta convocatòria per animar-vos a tots a fer feina de gust i en compromís i per a saludar-vos ben cordialment.

J. Bosco Faner Bagur
Delegat d'Ensenyança

DELEGACIÓN DIOCESANA DE ECUMENISMO

COMUNICACIÓ SOBRE LA SETMANA DE PREGÀRIES PER LA UNITAT DELS CRISTIANS

Muy apreciado/s en el Señor:

La próxima celebración de la Semana de la Unidad Cristiana me obliga a ponerme en contacto con Vd./s para animarle/s a celebrarla con todo interés.

En este tiempo en que el mundo, y concretamente Europa, a pesar de fuerzas divergentes, camina hacia la unidad, resulta más escandaloso que nunca que quienes nos gloriamos de profesar nuestra fe en Jesús, Hijo de Dios, y Salvador, permanezcamos enfrentados y divididos.

Así lo recuerda el comunicado final de las Jornadas Interconfesionales de Ecumenismo celebradas en Madrid el pasado mes de julio: «Ante la situación del mundo de hoy, los participantes constatan la apremiante necesidad de ofrecer un testimonio común de nuestra fe en Cristo Salvador. Asimismo, estiman indispensable proseguir el diálogo ecuménico para alcanzar una mayor convergencia ante el desafío evangelizador de hoy».

En la mente de todos están las dificultades surgidas últimamente para la acción ecuménica entre ortodoxos y católicos con motivo de la Iglesia «uniata», así como entre católicos y ortodoxos por un lado y la Iglesia de Inglaterra por otro con motivo de la ordenación de mujeres. Pero tales problemas, lejos de aminorar nuestro interés por la causa de la unidad, deben aumentarlo, y nos hacen ver que tal unidad, superando siglos de enfrentamientos y malentendidos, debe ser un milagro de la gracia de Dios.

Para atraer esta gracia, el mismo Señor ha puesto en nuestras manos la palanca de la oración «pedid y recibiréis». Que no falte en ninguna Iglesia ni en ninguna escuela o institución católica la plegaria fervorosa en estos días.

Más aún, aprovechemos la ocasión que nos brinda la Semana para inculcar a todos los católicos la importancia de proseguir todos los días, repitiendo al Padre la plegaria de su Hijo en la noche del Jueves Santo: «Que sean unos, para que el mundo crea».

Pidiendo al Señor premie su generosa cooperación, disponga/n de su S.S. en Cristo.

Jaime Cots, Pbro.
Delegado Diocesano

DELEGACIÓ DE MITJANS DE COMUNICACIÓ SOCIAL

ELS MITJANS DE COMUNICACIÓ A LA NOSTRA DIÒCESI

1. Memòria històrica

Se'm demana com a delegat diocesà dels Mitjans de Comunicació una ponència sobre la situació dels mitjans de comunicació a Menorca i el desafiament avui per a la pràctica pastoral de la nostra comunitat diocesana.

El primer a considerar és que no partim de zero. Hi ha una sensibilitat de l'Església diocesana i un treball en el camp de les comunicacions socials que ve d'enfora i necessitam recuperar com a llegat pastoral i memòria històrica. L'Església de Menorca ha estat pionera en el camp de les comunicacions.

Necessitam conèixer i tenir constància del que s'ha fet per analitzar-ho i treure'n conseqüències. Però, malauradament, no tenim gaire consciència que cal recollir informació, publicacions, material gràfic, etc. Veim desaparèixer materials ben interessants, comprovam com col·leccionistes s'apropien de documents que haurien de ser als arxius diocesans.

Açò que feim avui (reflexionar sobre l'Església i els mitjans de comunicació a Menorca) ja es va fer uns anys abans de la Guerra Civil. El Bisbe Cardona, coadjutor del Bisbe Torres, presidia el simpòsium. La ponència del prevere Francesc Pons, titulada «El sacerdote y la prensa», inclou intuïcions, anàlisi de situacions i conclusions que segueixen plenament vigents i actuals. Són ben interessants les coincidències amb el decret conciliar «Inter Mirifica» (1963) i la instrucció «Communio et Progressio» (1971) de Pau VIè. Després en farem referència.

Un fet històric que marca un canvi fonamental en el camp de les comunicacions és la Guerra Civil del 36-39. Fins llavors la premsa està molt marcada per la ideologia i pels antagonismes socials.

2.Importància del mitjans

Vivim una època en la qual els mitjans de comunicació tenen una gran importància. Sense negar el valor informatiu i formatiu de la família, l'escola i l'Església, hem de reconèixer la força quantitativa i qualitativa dels mitjans de comunicació social pel que fa a la configuració de la mentalitat de l'home d'avui. El debat ideològic, filosòfic, religiós, ètic, polític, social, cultural, etc. es lliura bàsicament en la tribuna pública de les comunicacions socials. A través d'aquests mitjans es configuren o es desautoritzen les ideologies, els valors i els models socials presents en el debat.

Fa molts anys que l'Església de Menorca és conscient de la importància dels mitjans. La ponència de Francesc Pons ho explica d'aquesta manera: «Ha pasado la hora de trabajar para construir iglesias y decorar altares; en el presente sólo existe una urgencia, cubrir la nación de periódicos que prediquen la verdad. Mientras no tengamos prensa ya podemos construir grandes edificios y hermosos templos. La prensa enemiga los destruirá y la prensa católica, incapaz de poderlos defender, tendrá que limitarse a publicar la relación del incendio y destrucción».

Si l'Església vol mantenir-se a la missió evangelitzadora, necessita fer-se present en els mitjans de comunicació social, televisió, ràdio i premsa. No per dominar el pensament i l'actuació de l'altre (com alguna vegada s'havia dit), sinó per servir l'Evangelí, fer la proposta de Jesús, que ha de ser predicat «des dels terrats».

S'ha de distingir entre mitjans intraeclesials i els qui estan oberts al conjunt de ciutadans. S'ha de diferenciar, també, els mitjans propis dels d'altri. L'Església, a més de tenir els mitjans propis que necessita, és bo que sigui present de forma institucional o a través de l'exercici professional dels periodistes cristians en els mitjans socials de masses. El ministeri —servei— del comunicador creient és una necessitat de la comunitat eclesial si vol servir veritablement el món.

3. Teologia subjacent

En parlar de la necessitat de ser presents en els mitjans de comunicació no es tracta senzillament de plantejar una estratègia d'eficàcia pastoral. Es tracta, més tost, de ser conseqüents amb les exigències de la teologia de la comunicació, desenvolupada a partir del Concili Vaticà II.

La font de tota comunicació és la comunió intratrinitària. El Déu de la fe cristiana és tri. En ell conflueixen la unitat i la pluralitat. I aquest Déu de la revelació no és un Déu solitari i incomunicat. A més de la comunicació interna, és un Déu extravertit; surt d'ell mateix, crea alguna cosa distinta i manté una comunicació permanent amb les criatures.

L'antropologia cristiana descobreix que l'home ha estat creat per a la convivència i comunió. La comunicació està en el centre de la seva vocació, que inclou el diàleg amb Déu.

La plenitud de la comunicació de Déu a la humanitat s'ha realitzat en la persona de Jesús de Natzaret. Ell és imatge del Déu invisible. A través d'Ell tenim accés a un aconeixement garantitzat de Déu. Jesucrist, per tant, és el gran comunicador. Els seus seguidors estan cridats a ser-ho també.

Jesús anuncia als seus deixebles el do d'un comunicador quan ell hagi estat exaltat. Anuncia, doncs, una nova etapa de la comunicació divina amb la humanitat: l'etapa de l'Església, en la qual l'Esperit Sant és l'agent principal de la comunicació entre Déu i els homes i dels homes entre si.

Quan ens plantejam la qüestió pastoral dels mitjans de comunicació no tractem una qüestió purament tècnica, sino teològica. Hom té el perill de perdre's si s'oblida la teologia subjacent de la comunicació.

4. Necessitat de formació

Quan s'és autènticament cristià es comunica la Bona Notícia a través d'actituds, fets i paraules. Però ja que la fe necessita trametre's d'acord amb les coordenades culturals del món on es viu, el creient actual ha de tenir present que les capacitats comunicatives de l'home s'han desenvolupat a través de la premsa, ràdio i televisió. Per a ser un bon comunicador, avui, necessita entrar i utilitzar aquests mitjans.

Tot el que fa referència a la cultura i a la tècnica exigeix una formació. No és suficient ser una bona persona o haver estudiat molta teologia per utilitzar correctament els mitjans tècnics i dominar el llenguatge específic de la T.V., ràdio i premsa. El document conciliar «Inter Mirifica» té en compte la necessitat de la formació dels agents pastorals en el camp de les comunicacions: «Han de formar-se oportunament sacerdots, religiosos i laics perquè posseeixin la deguda perícia en la comunicació i puguin posar-la al servei de l'apostolat». La instrucció pastoral «Comunio et Progressio» de Pau VIè insisteix: «Perquè no estiguin completament allunyats de les realitats de la vida i no assumeixin sense preparació la tasca apostòlica, els futurs preveres i els religiosos i religioses, durant l'etapa de formació en els seminaris i col·legis, han d'estudiar les influències d'aquests mitjans de comunicació sobre la societat humana i aprendre el seu ús tècnic. Aquesta preparació és part de la seva formació integral ja que és una condició imprescindible per exercir un apostolat eficaç en la comunitat humana cada dia més afectada per aquests mitjans». I encara un altre text, el de la «Ratio fundamentalis sacerdotalis» (1985) de la Congregació per a l'Educació Catòlica: «Donat que en la cultura d'avui els homes es formen i es mouen no tant pels llibres i professors, sinó pels mitjans audiovisuals, és molt necessari que els preveres estiguin capacitats per a utilitzar-los, i utilitzar-los bé, sense adoptar una postura passiva davant d'ells, sinó estant sempre preparats per a judicar-los. Açò no pot aconseguir-se si en el seminari no s'esduca teòrica i pràcticament en els mitjans de comunicació de manera que puguin formar els fidels i els utilitzin eficaçment per a l'apostolat».

A la nostra diòcesi de Menorca, la formació en i per als mitjans de comunicació social és una assignatura pendent al Seminari i en el reciclatge dels agents de pastoral. No hauríem de quedar satisfets amb els intents individuals de bona voluntat. Tampoc és suficient disposar de mitjans propis, és necessari ser-hi presents i estimular la formació de bons comunicadors cristians, preveres, religiosos i laics.

5. Situació ventatjosa de l'Església de Menorca en relació als mitjans de comunicació

Estan en mans de l'Església els dos més importants mitjans illencs de comunicació: el diari «Menorca» i Cope Menorca. El diari «Menorca» té una influència cabdal en els sectors més qualificats i actius socialment. La Cope està ben ficada en els sectors populars. En els darrers temps s'han fet importants millores tècniques i de recursos humans tant al «Menorca» com a la Cope. Per açò tenen una certa capacitat de pervivència i de resistència a la crisi econòmica actual, que ha endurit la competitivitat.

El fenomen global de la proliferació de premsa, ràdio i T.V. locals té, també, la seva versió menorquina. El «Menorca» ja no té l'exclusiva de la premsa local com ha succeït durant tantys d'anys. Al costat de la Cope ha sorgit la «Cope-tència» de Cadena Ser, Onda Cero, Antena 3, etc. la majoria de poblacions tenen la seva revista local. I despunta la T.V. local. També comença a donar-se la concentració en una mateixa empresa de diversos mitjans de comunicació, els multi-media.

Cada mitjà local de comunicació mereixeria una certa atenció, veure els interessos que s'hi mouen i analitzar els valors que propugna. Diré sols alguna cosa del diari «Menorca», que és el que més conec.

El «Menorca» com a producte periodístic d'una comunitat de 70.000 habitants és ben acceptable i està implantat socialment. En els darrers anys ha millorat molt quant a la presentació i contingut. Cobreix amb prou amplitud la informació local i es fa ressò de la informació nacional i internacional a través d'agències de premsa. És el mirall més qualificat de la realitat menorquina, encara que no sempre ens agrada la realitat i podem tenir la temptació de trencar el mirall que ens la mostra. D'altra banda, el diari és molt millorable en tots els sentits.

No té gaire explicitats els principis i valors que defensa. Seria convenient la redacció d'un ideari que explani el «menorquinisme i la línia ideològica de la Conferència Episcopal Espanyola a qui vol servir, d'acord amb l'acta fundacional. Però, de fet, al llarg de més de cinquanta anys ha afavorit (d'acord amb les possibilitats dels temps) l'intercanvi i la comunicació entre les distintes realitats i tendències d'una mateixa col·lectivitat humana. Possibilita el mutu coneixement, és una plataforma de diàleg, d'integració i equilibri social. Vol ser un canal (i pot ser-ho encara molt més) de difusió de la cultura viva i quotidiana. En aquest sentit presta un bon servei a la comunitat menorquina i ha possibilitat que es superi l'etapa d'agressiu enfrontament anterior a la guerra civil, potenciada per la premsa. Per aquest motiu s'ha autoaplicat l'eslògan de «diari de tots els menorquins».

L'Església diocesana té la propietat de la majoria de les accions del diari Menorca. Però una empresa no la forma sols el capital, també hi ha els treballadors, el pes dels hàbits i tradició, els compromisos publicitaris (l'empresa periodística perviu per la publicitat), etc. Intervenent, a més, múltiples limitacions econòmiques, de personal, de formació, de professionalitat... L'Església diocesana disposa d'un mitjà del qual en pot treure molt de profit per a l'oferta de valors que desitja trametre, però es fa necessari invertir en la formació de bons professionals cristians, preveres i laics.

En l'actualitat es deixen sentir dues postures contraposades ideològicament que reclamen una major definició i aplicació rigorosa de la línia editorial del diari de tal manera que algunes col·laboracions i llibertats dels professionals no hi tinguin cabuda. Personalment consider que seria un error que aquesta postura s'imposàs al diari. Ara bé, s'ha de distingir la informació, que ha de ser ampla i de totes les qüestions possibles (encara que no sempre ens agradi la realitat que

tenim); les col·laboracions, obertes a tothom, mentre es garantitzi el respecte a l'altre; i la línia editorial, que es beslluma a través del tractament informatiu, dels col·laboradors que suscita el propi diari i que s'expressa explícitament a través dels editorials.

A partir de l'aplicació a Menorca del Congrés nacional «Evangelització i Home d'avui» es van anar introduint uns canvis en la informació religiosa i pàgina del dissabte de contingut eclesial. Ens plantejàvem donar més vivesa a tot allò que fa referència a la vida de l'Església i a l'experiència creient, prioritzant els testimonis de joves i de laics, introduint informació gràfica i modificant determinades rutines i vicis heredats. El resultat aconseguit en aquests anys pot ser analitzat fàcilment perquè roman imprès.

6. Delegació diocesana

La Delegació Diocesana, a través d'aquests anys que hi he treballat, ha mantingut molt bones i assídues relacions amb els mitjans de comunicació social que són presents en l'àmbit local. Hem facilitat sempre la informació que es sol·licitava i hem cercat la persona adequada per a intervenir quan es reclamava la presència creient i eclesial. Sempre que hem volgut donar una informació hem tingut les ports obertes i hem estat tractats amb cordialitat.

Per als mitjans de comunicació que treballen a Menorca l'Església diocesana no els és una realitat hermètica. El contacte ha afavorit que en els mitjans locals no s'hi manifesti cap casta d'hostilitat contra l'Església. Poden aparèixer veus crítiques que són presents en la mateixa societat i que l'Església necessita escoltar amb atenció i discerniment, però el respecte és absolut. Més encara, l'Església és tractada habitualment amb molta consideració.

Com a Delegat Diocesà he intervingut en el Consell de Direcció del diari «Menorca» i he coordinat la pàgina «Església en el Món». També he treballat en altres programes radiofònics i publicacions.

La Delegació Diocesana edita el «Full Dominical», que passa per una de les millors etapes de la seva història.

Tota la feina que realitza la Delegació Diocesana de Mitjans de Comunicació Social l'ha feta gratuïtament. El pressupost de la Delegació ha estat zero durant aquests anys; millor dit, les despeses que generava la feina les posava de la pròpia butxaca el voluntari que les realitzava.

DELEGACIÓ DE CATEQUESI

JORNADES SOBRE SENSIBILITAT RELIGIOSA

Organitzat per l'Institut de Teologia i la Delegació de Catequesi i en torn al tema de la Sensibilitat Religiosa, han tingut lloc a Ciutadella, a Maó i al Toro

unes conferències i jornades dirigides per *Emeterio Sorazu*, especialista en *Antropologia religiosa*, el cap de setmana, dies 12, 13 i 14 de febrer.

Ser, estar, aparèixer: una lectura de la realitat

Aquest és el títol de les dues conferències pronunciades a Ciutadella (Saló d'Actes del Seminari) i a Maó (Saló d'Actes de l'Ateneu) i que han reunit unes cent persones. L'exposició s'ha centrat en una reflexió sobre com esteim situats davant la realitat: la pròpia persona, la vida, la natura, els altres, el misteri... fent veure la importància de «deixar-se interpel·lar». Podem veure les «coses» superficialment o profundament. Hi ha una lectura de la realitat que és objectiva i que valora el procés de presència de les coses: per la llum, tot apareix davant nosaltres; pels colors, les coses ens criden; per la seva identitat, existeixen i hi podem entrar en diàleg.

L'home pot descobrir, identificar i re-crear. Té la possibilitat de transformar situant-se davant d'un mateix, de les altres persones i del Misteri. Aquesta trobada és possible per les «mediacions» com la mirada, la paraula, els espais corporals, la convivència, la natura... Tot parla de Déu i la persona n'és el sagrament més preferit.

A aquesta temàtica s'hi ha dedicat el curset de tot el dia realitzat al Toro. Hi han participat unes seixanta persones de quasi bé tots els pobles. Un curset que ens ha plantejat una de les alternatives importants al moment actual de la catequesi en el període de revisió i aprofundiment que esteim fent.

Dues llargues exposicions han ocupat bona part del matí. Ha presentat la **sensibilitat religiosa** com allò més original de la persona, allò que més ens humanitza perquè ens dóna possibilitat d'entrar en relació amb les persones i Déu i celebrar aquesta presència. És un cant a la vida i a totes les dimensions més profundes de la persona humana. D'una manera dinàmica i molt suggerent ens ha duit a fer durant tota la jornada una experiència religiosa que ha tingut el seu punt culminant en l'Eucaristia, moment de plena identificació comunitària amb Jesús i d'expressió festiva.

La comunicació de la fe, des de la família i la catequesi, o des de qualsevol instància educativa, no hauria de partir més d'una formació de la sensibilitat que ens fes més atents i profunds?

DELEGACIÓ DIOCESANA D'ECONOMIA

PRESSUPOST 1993 DE LA CÚRIA

INGRESSOS

Ingressos per serveis

100.000

Rendes del patrimoni immobiliari		348.000
—lloguers	348.000	
Ingressos financers		5.225.000
—interessos cte.ct. i est.	2.500.000	
—interessos vta. O.A.R.	2.725.000	
Comunicació de béns		55.624.864
—Preveres Diocesans	12.075.000	
—Preveres jubilats i comp.	6.053.147	
—Personal	3.147.790	
—Quota Hab/Temples	2.379.872	
—Mant. Temples	253.128	
—Dot. Seminaris	2.716.092	
—Rep. linial	20.000.000	
—Sge. Soc. Prev. Conf. Ep.	4.103.835	
—Insularitat	2.700.000	
—Professors E.G.B.	2.196.000	
Quota diocesana		500.000
I.D.E.C.		924.000
Dia Església diocesana		4.200.000
TOTAL INGRESOS		66.921.864
SORTIDES		
Personal		37.138.463
—Sous Preveres	24.640.000	
—Seg. Soc. preveres	4.985.835	
—Sous Administració	2.170.000	
—Mant. Palau	1.320.000	
—Seg. Soc. Adm./seminari	2.566.628	
—Sou Rel. Es Migjorn	1.120.000	
—Seg. Soc. Es Migjorn	336.000	
Altr. Desp. Socials		8.518.102
—Preveres jubilats	7.418.102	
—Col. Espanyol —Roma—	1.100.000	

Comunicació de béns		8.190.091
—Seminari	1.820.000	
—Casa Sacerd. *Maó*	1.200.000	
—Relig. *Es Castell*	980.000	
—Relig. CLAUNE	825.000	
—Quota Conf. Episcopal	3.365.091	
Prof. E.G.B.		3.172.000
Activitats pastorals		2.700.000
—Insularitat	1.500.000	
—Desplaçaments (Men.)	600.000	
—Act. Formació	300.000	
—Subv. Asoc./Moviments	300.000	
Impostos i taxes		1.447.000
—Contribucions	197.000	
—I. Societats	1.250.000	
Subministraments		3.550.000
—Reparacions	1.000.000	
—Gesa/aigua	1.200.000	
—Despeses Neteja*	600.000	
—Professionals	700.000	
—Assegurances	50.000	
Despeses de funcionament		1.025.000
—Material d'Oficina	500.000	
—Teléfon	250.000	
—Correus	75.000	
Subscripcions	200.000	
Altres despeses		1.000.000
		<hr/>
		66.740.656
Mes de febrer		
Superàvit		181.208
TOTAL SORTIDES		66.921.864

COMISSIÓ DIOCESANA DEL PATRIMONI HISTÒRIC-ARTÍSTIC I CULTURAL

ACTA DE LA REUNIÓ DEL DIA 9 DE GENER DE 1993

Presidits pel Sr. Bisbe, es reuneixen els membres de la Comissió diocesana del Patrimoni Històric Artístic i Cultural, a excepció dels Srs. Gabriel Julià i Àngel Roca que han excusat la seva absència per trobar-se fora de Menorca.

Després d'una breu pregària i abans de passar a l'ordre del dia, es comunica que dita Comissió serà ampliada per dos membres més: el Sr. Florenci Sastre, Arxiver de la diòcesi i el Sr. Pere Oléo, Rector de Santa Eulàlia d'Alaior.

1. En torn a l'objectiu, funcions, etc. de la Comissió.

Es veu necessari que hi hagi agilitat en dita Comissió, lo qual demana tal vegada treballar en un doble nivell: una Comissió ampla, i una més executiva, que es reunís amb freqüència per als tràmits ordinaris. L'altra, tres vegades a l'any, per a marcar els criteris generals i línies d'acció.

L'objectiu ha de ser vetlar pel Patrimoni Històric-Artístic de la diòcesi, fer accions de promoció artística i cultural, informar, dictaminar sobre projectes i fer un seguiment de la seva execució, amb la finalitat de que es treballi amb visió pastoral.

Es van assenyalar uns criteris com l'anar revisant tot allò que es va fent o s'ha fet, i també tenir el patrimoni que realment necessitam per a tota la tasca evangelitzadora i pastoral. És un criteri igualment vàlid que aquesta Comissió vetli per la conservació de tot allò que és històric i artístic i en faci un mitjà de cultura. És important no sols tenir, en quant a les propietats una mentalitat econòmica que faci plantejar la rendabilitat dels edificis, sinó que ha de primar el valor espiritual i cultural que conté.

Es creu necessària una certa estabilitat en relació als objectius i criteris que eviti que a cada moment es canviï de parer.

2. Estat de situació del patrimoni de la diòcesi. Es presenta el treball fet el darrer trimestre de 1992 sobre determinats edificis i propietats.

—Seg. Soc. preveres	4.985.835
—Sous Administració	2.170.000
—Seg. Soc. Adm./seminari	1.320.000
—Sous Rel. Es Migjom	2.566.628
—Seg. Soc. Es Migjom	1.120.000
—Preveres jubilats	736.000
—Col. Espanyol — Roma —	1.100.000
TOTAL SORTIDES	14.018.102

SECCIÓ INFORMATIVA

ACTIVITATS DEL SR. BISBE

Mes de gener

- 4.- Retorna del seu poble, on ha passat uns dies amb la seva família.
- 5.- Participa en el dinar de germanor dels preveres de la Diòcesis a Sant Joan de Missa.
- 7.- Rep visites.
- 8.- Rep visites.
- 9.- Es reuneix amb la Comissió Diocesana de Patrimoni Artístic i Cultural.
- 13.- Rep visites.
- 14.- Rep visites a Maó.
- 15.- Rep visites.
- 16.- Es reuneix amb la Junta d'Economia. Participa en els actes del lliurament dels premis del Diari «Menorca».
- 17.- Presideix l'Eucaristia i la Processó dels «Tres Tocs» de Festa de Sant Antoni.
- Del 18 al 22.- Participa a Pozuelo en els Exercicis Espirituals per als Bisbes de tota Espanya.
- 23.- Presideix la celebració de la Jornada Infantil Missionera.
- 25.- Rep visites.
- 26.- Rep visites.
- 27.- Presideix els actes de la Festa del Patró del Seminari, Sant Ildefons. Rep visites a Maó.
- 28.- Visita al llarg de tot el dia el Col·legi dels Salesians, de Ciutadella. Es reuneix amb la Junta de l'escola infantil «Xipell».
- 29.- Administra el Sagrament de la Confirmació en el Santuari de Maria Auxiliadora.
- 30.- Es reuneix amb el Consell d'Economia.
- 31.- Participa en la pregària ecumènica que es celebra a la Parròquia d'Es Castell.

Mes de febrer

- 1.- Rep visites.
- 2.- Presideix la celebració de l'Eucaristia de la Catedral, en el curs de la qual es fa la presentació oficial de «Vida Creixent».
- 3.- Presideix la reunió del Consell Presbiteral-Col·legi de Consultors. Rep visites a Maó.

- 4.- Rep visites.
- 5.- Pronuncia una conferència als mestres cristians de la Diòcesi.
- 6.- Es reuneix amb el Claustre del Seminari.
- 7.- Administra el Sagrament de la confirmació a la Parròquia de Sant Lluís.
- 8.- Rep visites,
- 9.- Rep visites.
- 10.- Rep visites a Maó.
- 11.- Es reuneix amb els Srs. Bisbes de les Illes Balears i els seus Vicaris Generals.
- 12.- Consell de Govern. Beneeix el temple i consagra l'altar de Bellver.
- 13.- Presideix la reunió del Consell Pastoral Diocesà.
- 14 al 22.- Participa a Madrid a l'Assemblea de la Conferència Episcopal Espanyola i en la reunió de la Subcomissió de la Família de la C.E.A.S.
- 23.- Rep visites.
- 24.- Presideix a la Catedral la Missa d'imposició de Cendra.
- 25.- Rep visites.
- 26.- Rep visites.
- 27.- Participa en la inauguració de la Jornada del Pensament de l'Escoltisme i en l'Assemblea de l'Arxiprestat de Maó.
- 28.- Participa en l'Assemblea Arxiprestal de Maó i en la presentació del Patronat de l'Orgue de Santa Maria, de Maó.

CRÒNICA DIOCESANA

PREGÀRIA PER LA PAU

Pregar per la pau va ser el motiu que aplegà molts cristians la darrera nit de l'any a les diverses celebracions que es van fer amb aquesta intenció.

A Ciutadella, la Parròquia de St. Francesc va donar cabuda a més de 400 persones. Cada parròquia va participar preparant una part de la missa. A l'homilia en Sebastià Taltavull va fer referència al lema de la Jornada d'enguany «Si vols la pau, surt a l'encontre del pobre» i va presentar com a solució a la pobresa econòmica i social una opció de pobresa evangèlica, «que és font de pau i transforma als que la viuen». Durant el gest de pau es van esclatar uns globus que van omplir amb els seus trons tota la nau, trons que no eren l'espetec de les bombes sinó el so de la joia que duu la pau.

A Sta. Maria de Maó també es va celebrar una eucaristia per la pau. Unes setanta persones de totes les edats hi van participar. L'escàs nombre no va impe-

dir que fos ben preparada i participada. Durant la celebració una pregunta surava en l'ambient: «Ens podem desentendre del què passa? Com a creients, quina resposta hem de donar?». A un gran mapa mundi es van anar situant fets conflictius i també les noves postures positives que en podrien néixer si, com digué en Joan Febrer a l'homilia, «Saber integrar la diferència —font de conflictes— és el camí per a la pau». Tots els assistents van coincidir en que aquesta experiència s'ha de repetir.

A Ferreries, el mateix dia, i al Carme, dia 3, l'estil de Taizé va marcar les pregàries fetes amb el mateix motiu de demanar i construir la pau. A Maó es va informar que un grup de joves tenen pensat anar, durant l'estiu, a Taizé i es convidà tots els interessats a posar-se en contacte amb la parròquia.

FESTA DEL PATRÓ DEL SEMINARI

· **SANT ILDEFONS** Patró del nostre Seminari, va ser celebrat dimecres, dia 23 de gener, per bona part dels preveres menorquins, a la seva «Casa pairal». El nou equip de responsables va voler donar a la celebració un caire presbiteral. El matí, Vicent Folgado, Delegat de vocacions de València, va explicar com porten a terme la pastoral vocacional a la seva diòcesi. El migdia es va celebrar l'Eucaristia en ritu Mossaràbic, mpropi de Toledo, on Sant Ildefons va ser bisbe. Acabada la missa, el Seminari va convidar tots els assistents a dinar.

PROJECTE «HOME»

· **TOMEU CATALÀ, DIRECTOR DEL «PROJETE HOME»** (Mallorca), donà dues xerrades, dies 28 i 29 de gener, a Ciutadella i Maó, per presentar aquesta iniciativa als menorquins. Parlà de la problemàtica de la drogaaddicció, fruit d'una societat malalta, i de la possibilitat de curació i reinserció social. A Mallorca és l'àrea de pastoral social qui porta endavant aquesta tasca. A Menorca es voldria posar en marxa, però el seu funcionament requereix de voluntaris ben preparats. Esperem que n'hi hagi.

PRESENTACIÓ DE «VIDA CREIXENT»

· **EL MOVIMENT PER A GENT GRAN «VIDA CREIXENT»** va ser presentat en una emotiva celebració a la Catedral el dia 2 de febrer, festa de la Candelera. El Bisbe animà la gent gran a seguir treballant en altres camps segons les possibilitats de cada un. També es van dirigir als assistents dos promotors del moviment, els quals, després d'exposar la situació actual, van remarcar els objectius de VCreixent. Al final es va cantar l'himne «la fe que ens mou a viure la vellesa».

PASTORAL PENITENCIÀRIA

El 6 de febrer es van desenvolupar a Son Bono, Palma, les primeres Jornades de pastoral penitenciària de Balears per a Capellans de presons i Voluntaris Cristians a les quals hi vam assistir l'abaix firmant i la Germana Enriqueta Garriga. Les va dirigir el P. José Sesma León, mercedari, Director del Secretariat de Pastoral Penitenciària.

La seva exposició sobre la situació de les presons i la realitat actual de la inseguretat ciutadana fou dura i realista. Va plantejar els objectius de la pastoral penitenciària per al trienni 1993-1996:

* Evangelitzar

A les presons predominen les persones que no han rebut l'anunci de la Bona Nova. Ignoren qui és Déu i no tenen el sentit de la presència de Déu en la seva vida i en el món. D'aquí que es proposi com:

Objectiu General: Evangelitzar en el món penitenciari, segons el Pla Pastoral de la Conferència Episcopal Espanyola I.

Objectius específics:

- 1) promoure: a) la formació bàsica de la iniciació.
 - b) L'adequada preparació i celebració dels Sagraments de Bateig, Penitència, Eucaristia i Confirmació.
 - c) La reconciliació del pres amb si mateix, amb Déu i amb els altres (víctimes i societat).
- 2) Potenciar la comunió dels presos amb les seves Comunitats Cristianes d'origen, i viceversa;
 - 3) Formar catequistes per a Presons, imbuïts d'esperit missioner i de sensibilitat social.

* Alliberar

Dues terceres parts de la població reclusa són *persones esclaves*. Són persones que no poden ser el que són, ja que sobreviuen vivint al marge de la llei, per circumstàncies alienes a la seva voluntat (familiars, socials, culturals...) i a més, són objecte d'explotació econòmica per *capos invisibles*.

La *indefensió jurídica* generalitzada entre els presos, conseqüència de la pobresa de la població reclusa i de la insensibilitat social.

Objectiu General: Despertar la consciència personal i social sobre la necessitat de la llibertat per a realitzar-se els homes com a persones i com a fills de Déu.

Objectius Específics:

- 1) Ajudar els presos en el coneixement i superació de les causes de la seva privació de llibertat.
- 2) Procurar defensa jurídica eficaç als presos.
- 3) Promoure el respecte dels Drets Humans a les Presons.
- 4) Sensibilitzar les comunitats cristianes sobre:
 - a) l'acció negativa de les presons sobre la personalitat dels presos;
 - b) l'acollida fraterna dels alliberats per la seva progressiva integració comunitària i superació de les causes del delictes;
 - c) la necessitat d'una Pastoral Penitenciària preventiva; i
 - d) la recerca d'alternatives a les penes de privació de llibertat, i a la mateixa presó.

* Formar

La Pastoral Penitenciària necessita persones de Fe i Esperança, professionalment qualificades...

Objectiu General: Promoure la formació inicial i permanent d'agents de la Pastoral Penitenciària.

Objectiu Específic: Exigir als Voluntaris Cristians de Presons una formació teòrica i pràctica garantitzada.

Francesc Triay

ENCUENTRO ECUMÉNICO

El domingo 31 de enero, como colofón de la Semana de la Unidad Cristiana, tuvo lugar en la parroquia de Es Castell un simpático acto de plegaria por esta intención, organizado conjuntamente por las iglesias Católica y Anglicana, presidido por nuestro Obispo y el Rvdo. Stanley, que atiende a los fieles anglicanos

en nuestra isla. Con la iglesia llena de fieles de ambas comunidades, tuvo lugar una celebración de la Palabra de Dios, cuyos textos fueron proclamados en catalán y en inglés, mientras que los cánticos eran ejecutados a la vez, y con idéntica música, en las dos lenguas. Uno de ellos, el «Veni Creator» fue cantado a la vez en latín y en inglés.

Ambos presidentes pronunciaron homilias sobre el tema de la celebración y las plegarias fueron dichas en ambas lenguas.

Especialmente emotivo resultó el abrazo de paz de los presidentes, junto con los sacerdotes que les acompañaban, así como de todos los que participaron en la celebración.

En suma, un acto que tal vez sería oportuno repetir, para intensificar la unión de caridad entre los miembros de ambas iglesias, que es ya muy intensa, en prueba de lo cual el Rvdo. Stanley agradeció públicamente que la Iglesia Católica haya cedido la Iglesia de Sta. Margarita para el culto anglicano.

Jaime Cots, pbro.

REUNIÓ DEL CONSELL PASTORAL DIOCESÀ

EL CONSELL PASTORAL DIOCESÀ es reuní a Cal Bisbe dissabte dia 13 de febrer: es van posar en comú les aportacions dels arxiprestats i delegacions diocesanes sobre «valors evangèlics» identificadors de la família cristiana. La permanent, convocada per al 2-III, elaborarà un document de treball que serà remès llavors a la base. També es van donar diverses informacions per a ser divulgades:

- **la missa crismal** se celebrarà cada any a un arxiprestat diferent. Enguany, a l'arxiprestat de Maó.

- **la vetla de Sta. Maria**, en ocasió de la festa de la Mare de Déu del Toro, serà preparada per una comissió «ad hoc».

- **els tres bisbes de les Illes**, amb els respectius vicaris generals, es van reunir dia 11 a Can Tàpera (Mallorca) per a una primera fase en l'elaboració d'un document titulat «austers i solidaris» que tractarà dels valors evangèlics en l'actual situació de crisi. A través d'un qüestionari, tothom podrà participar en la reflexió preparatòria.

- **un gabinet d'assessorament a matrimonis** és una iniciativa en la qual s'està treballant des d'un grup de cristians preocupats per la problemàtica matrimonial i familiar.

SECCIÓ DOCUMENTAL

«FIDEI DEPOSITUM»

CONSTITUCIÓN APOSTÓLICA

Para la publicación del **Catecismo de la Iglesia Católica** escrito en orden a la aplicación del Concilio Ecuménico Vaticano II

JUAN PABLO II, Obispo, siervo de los siervos de Dios, para perpetua memoria, a los venerables hermanos cardenales, arzobispos, obispos, presbíteros, diáconos y a todos los miembros del Pueblo de Dios.

1. Introducción

Conservar el depósito de la fe es la misión que el Señor confió a su iglesia y que ella realiza en todo tiempo. El concilio Ecuménico Vaticano II, inaugurado hace treinta años por mi predecesor Juan XXIII, de feliz memoria, tenía como propósito y deseo hacer patente la misión apostólica y pastoral de la Iglesia, y conducir a todos los hombres, mediante el resplandor de la verdad del Evangelio, a la búsqueda y acogida del amor de Cristo que está sobre toda cosa (Cf. Ef. 3,19).

A esta Asamblea, el Papa Juan XXIII le fijó como principal tarea la de conservar y explicar mejor el depósito precioso de la doctrina cristiana, con el fin de hacerlo más accesible a los fieles de Cristo y a todos los hombres de buena voluntad. Para esto, el Concilio no debía comenzar por condenar los errores de la época, sino, ante todo, debía dedicarse a mostrar serenamente la fuerza y la belleza de la doctrina de la fe. «Confiamos que la Iglesia —decía él— iluminada por la luz de este Concilio, crecerá en riquezas espirituales, cobrará nuevas fuerzas y mirará sin miedo, hacia el futuro. Debemos dedicarnos con alegría, sin temor, al trabajo que exige nuestra época, manteniéndonos en el camino por el que la Iglesia marcha desde hace casi veinte siglos» (1).

Con la ayuda de Dios, los padres conciliares pudieron elaborar, a lo largo de cuatro años de trabajo, un conjunto considerable de exposiciones doctrinales y de directrices pastorales ofrecidas a toda la Iglesia. Pastores y fieles encuentran en ella orientaciones para la «renovación de pensamiento, de actividad, de costumbres, de fuerza moral, de alegría y de esperanza, que ha sido el objetivo del Concilio» (2).

Desde su clausura, el Concilio no ha cesado de inspirar la vida eclesial. En 1985, yo pude afirmar: «Para mí —que tuve la gracia especial de participar en él y de colaborar activamente en su desarrollo—, el Vaticano II ha sido siempre, y es de una manera particular en estos años de mi pontificado, el punto constan-

te de referencia de toda mi acción pastoral, en un esfuerzo consciente por traducir sus directrices en aplicaciones concretas y fieles, en el seno de cada Iglesia y de toda la Iglesia. Es preciso volver sin cesar a esta fuente» (3).

En este espíritu, el 25 de enero de 1985, convoqué una Asamblea extraordinaria del Sínodo de los obispos, con ocasión del vigésimo aniversario de la clausura del Concilio. El fin de esta asamblea era dar gracias y celebrar los frutos espirituales del Concilio Vaticano II, profundizando en sus enseñanzas para una más perfecta adhesión a ellas y promoviendo el conocimiento y aplicación de las mismas.

En la celebración de esta asamblea, los padres del Sínodo expresaron el deseo de «que fuese redactado un Catecismo o compendio de toda la doctrina católica tanto sobre la fe como sobre la moral, que sería como un texto de referencia para los catecismos o compendios que se redactan en los diversos países. La presentación de la doctrina debería ser bíblica y litúrgica, exponiendo una doctrina segura y al mismo tiempo adaptada a la vida actual de los cristianos» (4). Desde la clausura del Sínodo, hice mío este deseo, juzgando que «responde enteramente a la verdadera necesidad de la Iglesia universal y de las Iglesias particulares» (5).

De todo corazón, hay que dar gracias al Señor, en este día en que podemos ofrecer a toda la Iglesia, con el título de «Catecismo de la Iglesia católica», este «texto de referencia» para una catequesis renovada en las fuentes vivas de la fe.

Tras la renovación de la liturgia y el nuevo Código de Derecho canónico de la Iglesia latina y de los Cánones de las Iglesias orientales católicas, este catecismo es una contribución importantísima a la obra de renovación de la vida eclesial, deseada y promovida por el Concilio Vaticano II.

(1) Juan XXIII, Discurso de apertura del Concilio Ecuménico Vaticano II, 11 octubre 1963: AAS 54 (1962) pág. 788.

(2) Pablo VI, Discurso de clausura del Concilio Ecuménico Vaticano II, 8 diciembre 1965: AAS 58 (1966), págs. 7-8.

(3) Discurso del 30 de mayo 1966, núm. 5: AAS 78 (1986), páf. 127.

(4) Relación final del Sínodo extraordinario, 7 diciembre, 1985, II, B, a, núm. 4: Enchiridion Vaticanum, vol. 9, páf. 1758.

(5) Discurso de clausura del Sínodo extraordinario, 7 diciembre 1985, núm. 6: AAS 78 (1986), páf. 435.

2. Itinerario y espíritu de la preparación del texto

El «Catecismo de la Iglesia católica» es fruto de una amplísima colaboración. Es el resultado de seis años de trabajo intenso llevado a cabo en un espíritu de atenta apertura y con perseverante ánimo.

En 1986, confié a una Comisión de doce cardenales y obispos, presidida por el cardenal Joseph Ratzinger, la tarea de preparar un proyecto del Catecismo so-

licitado por los Padres del Sínodo. Un Comité de redacción de siete obispos de diócesis, expertos en teología y en catequesis, fue encargado de realizar el trabajo junto a la Comisión.

La Comisión, encargada de dar directrices y de velar por el desarrollo de los trabajos, ha seguido atentamente todas las etapas de la redacción de las nueve versiones sucesivas. El Comité de redacción, por su parte, asumió la responsabilidad de escribir el texto, de introducir en él las modificaciones indicadas por la Comisión y de examinar las observaciones que numerosos teólogos, exegetas, catequistas y, sobre todo, obispos del mundo entero, formularon en orden al perfeccionamiento del texto. Los miembros del Comité redactor han llevado a cabo su tarea en un intercambio enriquecedor y fructuoso, que ha contribuido a garantizar la unidad y homogeneidad del texto.

El proyecto fue objeto de una amplia consulta a todos los obispos católicos, a sus Conferencias Episcopales o sínodos, a institutos de teología y de catequesis. En su conjunto, el proyecto recibió una acogida considerablemente favorable por parte del Episcopado. Podemos decir ciertamente que este catecismo es fruto de una colaboración de todo el Episcopado de la Iglesia católica, que ha acogido cumplidamente mi invitación a corresponsabilizarse en una iniciativa que atañe de cerca a toda la vida eclesial. Esta respuesta suscita en mí un profundo sentimiento de gozo, porque el concurso de tantas voces expresa verdaderamente lo que se puede llamar «sinfonía» de la fe. La realización de este Catecismo refleja así la naturaleza colegial del Episcopado y atestigua la catolicidad de la Iglesia.

3. Distribución de la materia

Un catecismo debe presentar fiel y orgánicamente la enseñanza de la Tradición viva en la Iglesia y del Magisterio auténtico, así como la herencia espiritual de los padres, de los santos y santas de la Iglesia, para permitir conocer mejor el misterio cristiano y reaviviar la fe del Pueblo de Dios. Debe tener en cuenta las explicitaciones de la doctrina que el Espíritu Santo ha sugerido a la Iglesia a lo largo de los siglos. Es preciso también que ayude a iluminar con la luz de la fe las situaciones nuevas y los problemas que en el pasado aún no se habían planteado.

El Catecismo, por tanto, contiene cosas nuevas y cosas antiguas (cf. Mt 13,52), pues la fe es siempre la misma y fuente siempre de luces nuevas.

Para responder a esta doble exigencia, el «Catecismo de la Iglesia católica», por una parte, recoge el orden «antiguo», tradicional, y seguido ya por el Catecismo de San Pío V, dividiendo el contenido en cuatro partes: el *Credo*; la *Sagrada Liturgia*, con los sacramentos en primer plano; el *obrar cristiano*, expuesto a partir de los mandamientos, y finalmente la *oración cristiana*. Pero, al

mismo tiempo, el contenido es expresado con frecuencia de una forma «nueva», con el fin de responder a los interrogantes de nuestra época.

Las cuatro partes se articulan entre sí: el misterio cristiano es el objeto de la fe (primera parte); es celebrado y comunicado en las acciones litúrgicas (segunda parte); está presente para iluminar y sostener a los hijos de Dios en su obrar (tercera parte); es el fundamento de nuestra oración, cuya expresión privilegiada es el «Padrenuestro», que expresa el objeto de nuestra petición, nuestra alabanza y nuestra intercesión (cuarta parte).

La liturgia es por sí misma oración; la confesión de la fe tiene su justo lugar en la celebración del culto. La gracia, fruto de los sacramentos, es la condición insustituible del obrar cristiano, igual que la participación en la liturgia de la Iglesia requiere la fe. Si la fe no se concreta en obras permanece muerta (cf. St. 2,14-26) y no puede dar frutos de vida eterna.

En la lectura del «Catecismo de la Iglesia católica» se puede percibir la admirable unidad del misterio de Dios, de su designio de salvación, así como el lugar central de Jesucristo Hijo único de Dios, enviado por el Padre, hecho hombre en el seno de la Santísima Virgen María por el Espíritu Santo, para ser nuestro salvador. Muerto y resucitado, está siempre presente en su Iglesia, particularmente en los sacramentos; es la fuente de la fe, el modelo del obrar cristiano y el Maestro de nuestra oración.

4. Valor doctrinal del texto

El «Catecismo de la Iglesia católica» que aprobé el 25 de junio pasado, y cuya publicación ordeno hoy en virtud de la autoridad apostólica, es una exposición de la fe de la Iglesia y de la doctrina católica, atestiguadas o iluminadas por la Sagrada Escritura, la tradición apostólica y el magisterio eclesiástico. Lo reconozco como un instrumento válido y autorizado al servicio de la comunión eclesial y como norma segura para la enseñanza de la fe. Dios quiera que sirva para la renovación a la que el Espíritu Santo llama sin cesar a la Iglesia, Cuerpo de Cristo, en peregrinación hacia la luz sin sombra del reino.

La aprobación y la publicación del «Catecismo de la Iglesia católica» constituyen un servicio que el sucesor de Pedro quiere prestar a la Santa Iglesia Católica, a todas las Iglesias particulares en paz y comunión con la Sede apostólica de Roma: el de sostener y confirmar la fe de todos los discípulos como de reforzar los vínculos de unidad en la misma fe apostólica.

Pido, por tanto, a los padres de la Iglesia y a los fieles, que reciban este Catecismo con un espíritu de comunión y lo utilicen constantemente cuando realizan su misión de anunciar la fe y llamar a la vida evangélica. Este Catecismo les es dado para que le sirva de texto de referencia seguro y auténtico para la enseñanza de la doctrina católica, y muy particularmente para la composición de

los catecismos locales. Se ofrece también a todos aquellos fieles que deseen conocer mejor las riquezas inagotables de la salvación (cf. Jn 8,32). Quiere proporcionar un punto de apoyo a los esfuerzos ecuménicos animados por el santo deseo de unidad de todos los cristianos, mostrando con exactitud el contenido y la coherencia armoniosa de la fe católica. El «Catecismo de la Iglesia católica» es finalmente ofrecido a todo hombre que nos pida razón de la esperanza que hay en nosotros (cf. 1 P 3,15) y que quiera conocer lo que cree la Iglesia Católica.

Este Catecismo no está destinado a sustituir a los catecismos locales debidamente aprobados por las autoridades eclesiásticas, los obispos diocesanos y las Conferencias Episcopales, sobre todo cuando estos catecismos han sido aprobados por la Santa Sede. El «Catecismo de la Iglesia católica» se destina a alentar y facilitar la redacción de nuevos catecismos locales, que tengan en cuenta las diversas situaciones y culturas, pero que guarden cuidadosamente la unidad de la fe y la fidelidad a la doctrina católica.

5. Conclusión

Al terminar este documento que presenta el «Catecismo de la Iglesia católica» pido a la Santísima Virgen María, Madre del Verbo encarnado y Madre de la Iglesia, que sostenga con su poderosa intercesión el trabajo catequético de la Iglesia entera en todos los niveles, en este tiempo en que la Iglesia es llamada a un nuevo esfuerzo de evangelización. Que la luz de la verdadera fe libere a la Humanidad de la ignorancia y de la esclavitud del pecado, para conducirla a la única libertad digna de este nombre (cf. n 8,32): la de la vida en Jesucristo bajo la guía del Espíritu Santo, aquí y en el Reino de los cielos, en la plenitud de la bienaventuranza de la visión de Dios cara a cara (cf. 1 Co 13,13-12; 2 Co 5,6-8).

Dado el 11 de octubre de 1992, trigésimo aniversario de la apertura del Concilio Vaticano II y año decimocuarto de mi pontificado.

Joannes Paulus PP. II

MENSAJE PARA LA CUARESMA DE 1993

«Tengo sed» (Jn 19,28)

Queridos hermanos y hermanas,

1.-En este tiempo santo de Cuaresma, la Iglesia emprende una vez más el ca-

mino que conduce hacia la Pascua. Guiada por Jesús y siguiendo sus pasos, ella nos invita a la travesía del desierto.

La historia de Salvación ha dado al desierto una profunda significación religiosa. Bajo la guía de Moisés, y más tarde, con la ayuda de otros profetas, el Pueblo elegido logró, en medio de privaciones y sufrimientos, vivir la experiencia de la fiel presencia de Dios y de su misericordia; se alimentó con el pan bajado del cielo y apagó la sed con el agua que brotó de la roca; el Pueblo de Dios creció en la fe y en la esperanza de la venida del Mesías redentor.

Es también en el desierto donde Juan el Bautista predicó y las multitudes acudieron a él para recibir, en las aguas del Jordán, el bautismo de penitencia: el desierto fue un lugar de conversión a fin de recibir a Aquel que viene para vencer la desolación y la muerte unidas al pecado. Jesús, el Mesías de los pobres que él colma de bienes (cf. Lc 1,53), inauguró su misión tomando la condición del hambriento y del sediento.

Queridos hermanos y hermanas, os invito, durante esta Cuaresma, a meditar la Palabra de vida dejada por Cristo a su iglesia para que ilumine el camino de cada uno de sus miembros. Reconoced la voz de Jesús que os habla, especialmente en este tiempo de Cuaresma, en la Iglesia, en las celebraciones litúrgicas, en las exhortaciones de vuestros pastores. Escuchad la voz de Jesús que, fatigado y sediento, dice a la Samaritana junto al pozo de Jacob: «**Dame de beber**» (Jn 4,7). Contemplad a Jesús clavado en la cruz, agonizante, y escuchad su voz apenas perceptible: «**Tengo sed**» (Jn 19,28). Hoy Cristo repite su petición y revive los tormentos de su agonía en nuestros hermanos los más pobres.

Invitándonos con las prácticas cuaresmales, a avanzar por las vías del amor y la esperanza trazados por Cristo, la iglesia nos ayuda a comprender que la vida cristiana comporta el desprendimiento de los bienes superfluos; nos ayuda a aceptar una pobreza que nos libera y predispone a descubrir la presencia de Dios; y a dar acogida a nuestros hermanos con una solidaridad cada vez más activa en una comunión cada vez más amplia.

Recordemos la sentencia del Señor: «Y todo aquel que de de beber tan sólo un vaso de agua fresca a uno de estos pequeños, por ser discípulo, os aseguro que no perderá su recompensa» (Mt 10,42). Y poned vuestro corazón y vuestra esperanza en aquellas otras palabras: Venid benditos de mi Padre... porque tuve sed y me disteis de beber» (Mt 25, 34-35).

2.-Durante la Cuaresma de 1993, para poner en práctica y en forma concreta la solidaridad y la caridad fraterna unidas a la búsqueda espiritual de este tiempo fuerte del año litúrgico, pido a los miembros de la Iglesia dar una particular atención a tantos hombres y mujeres que están sufriendo por la dramática desertificación de sus tierras y a aquellos que, en muchas regiones del mundo, carecen de este bien elemental pero indispensable para la vida, que es el agua.

Nos preocupa ver cómo avanza hoy el desierto y cubre tierras que hasta ayer eran prósperas y fértiles. No podemos olvidar que, en muchos casos, es el mismo hombre el causante de la esterilización de tierras que se han vuelto desérticas así como de la contaminación de aguas que eran sanas. Cuando no se respetan los bienes de la tierra, cuando se abusa, se está obrando de manera injusta y hasta criminal, por las consecuencias de miseria y muerte que conlleva para muchos hermanos y hermanas nuestros.

Nos angustia profundamente ver cómo pueblos enteros, millones de seres humanos, están sumidos en la indigencia, padecen el hambre y enfermedades por falta de agua potable. De hecho, el hambre y muchas enfermedades están íntimamente relacionadas con la sequía y la contaminación de las aguas. Allí donde escasean las lluvias y las fuentes de agua se secan, se debilita y disminuye la vida hasta extinguirse. Vastas regiones del África padecen este flagelo; y también se percibe el mismo fenómeno en ciertas regiones de América Latina y Australia.

Además, es de todos conocido que el desarrollo industrial anárquico y el empleo de tecnologías que rompen el equilibrio de la naturaleza han causado graves daños al medio ambiente provocando graves catástrofes. Corremos el peligro de dejar como herencia a las generaciones futuras el drama de la sed y de la desertificación en muchas partes del mundo.

Os invito encarecidamente a apoyar con generosidad las instituciones, las organizaciones y las obras sociales empeñadas en ayudar a las poblaciones que padecen las penurias de la sed y sufren las inclemencias de una desertificación creciente. Os exhorto igualmente a colaborar con los investigadores que se esfuerzan en analizar científicamente todos los factores de la desertificación y en descubrir los medios para combatirlos.

Pueda la activa generosidad de los hijos e hijas de la Iglesia, y también la de todos los hombres y mujeres de buena voluntad, acelerar el cumplimiento de la profecía de Isaías: «Pues serán iluminadas en el desierto aguas, y torrentes en la estepa, se trocará la tierra abrasada en estanque, y el país árido en manantial de aguas». (35, 6-7).

De todo corazón, os bendigo en el nombre del Padre y del Hijo y del Espíritu Santo. Amén.

Dado en la Ciudad del Vaticano, el 18 de septiembre de 1992.

Joannes Paulus PP. II

MENSAJE DE SU SANTIDAD JUAN PABLO II PARA LA CELEBRACIÓN DE LA JORNADA MUNDIAL DE LA PAZ

1 Enero 1993

SI QUIERES LA PAZ, SAL AL ENCUENTRO DEL POBRE

«Si quieres la paz...»

1. ¿Qué persona de buena voluntad no aspira a la paz? Hoy la paz es reconocida universalmente como uno de los valores más altos que hay que buscar y defender. Sin embargo, mientras se disipa el espectro de una guerra devastadora entre bloques ideológicos contrapuestos, graves conflictos locales siguen perturbando diversas regiones de la tierra. En particular, está a la vista de todos la *dramática situación en que se encuentra la Bosnia Erzegovina*, donde cada día las acciones bélicas siguen ocasionando nuevas víctimas, especialmente entre la población civil indefensa, y causando ingentes daños materiales a las propiedades y al medio ambiente. Parece que nada pueda hacer frente a la violencia incontrolada de las armas: ni los esfuerzos conjuntos para favorecer una tregua efectiva, ni la acción humanitaria de las Organizaciones Internacionales, ni la petición de paz que se eleva al unísono desde las tierras ensangrentadas por los combates. La lógica aberrante de la guerra prevalece, por desgracia, sobre los repetidos llamamientos a la paz hechos por personas cualificadas.

Se constata y se hace cada vez más grave en el mundo *otra seria amenaza para la paz*: muchas personas, es más, poblaciones enteras viven hoy *en condiciones de extrema pobreza*. La desigualdad entre ricos y pobres se ha hecho más evidente, incluso en las naciones más desarrolladas económicamente. *Se trata de un problema que se plantea a la conciencia de la humanidad*, puesto que las condiciones en que se encuentra un gran número de personas son tales que ofenden su dignidad innata y comprometen, por consiguiente, el auténtico y armónico progreso de la comunidad mundial.

Esta realidad emerge con toda su gravedad en numerosos Países del mundo: tanto en Europa como en África, Asia y América. En diversas regiones no son pocos los desafíos sociales y económicos que deben afrontar los creyentes y los hombres de buena voluntad. Pobreza y miseria, diferencias sociales e injusticias a veces legalizadas, conflictos fratricidas y regímenes opresores interpelan la conciencia de poblaciones enteras en cualquier parte del mundo.

La reciente Conferencia del Episcopado Latinoamericano, celebrada en Santo Domingo el pasado mes de octubre, ha estudiado con atención la situación existente en América Latina y, proponiendo de nuevo con gran urgencia a los cristianos *la tarea de la nueva evangelización*, ha invitado de manera apremiante a

los fieles y a cuantos aman la justicia y el bien *a servir la causa del hombre* sin soslayar ninguna de sus exigencias más profundas. Los Obispos han recordado la gran misión que debe coordinar los esfuerzos de todos: defender la dignidad de la persona, comprometerse en una distribución equitativa de los bienes, promover de manera armónica y solidaria una sociedad donde cada uno se sienta acogido y amado. Estos son, como se puede ver, *los presupuestos imprescindibles para construir la verdadera paz*.

En efecto, decir «paz» es decir mucho más que la simple ausencia de guerras; es pedir una situación de auténtico respeto a la dignidad y los derechos de cada ser humano que le permita realizarse en plenitud. La explotación de los débiles, las preocupantes zonas de miseria y las desigualdades sociales constituyen otros tantos obstáculos y rémoras para que se produzcan las condiciones estables para una auténtica paz.

Pobreza y paz: al inicio del nuevo año, quisiera invitar a todos a una reflexión común sobre las múltiples conexiones existentes entre estas dos realidades.

En particular, deseo llamar la atención sobre la amenaza para la paz derivada de la pobreza, sobre todo cuando ésta se convierte en miseria. Son millones los niños, las mujeres y los hombres que sufren cotidianamente hambre, inseguridad y marginación. Estas situaciones constituyen una grave ofensa a la dignidad humana y contribuyen a la inestabilidad social.

La opción inhumana de la guerra

2. Actualmente existe otra situación que es fuente de pobreza y miseria: la que deriva de la guerra entre Naciones y de conflictos dentro de un mismo País. Frente a los trágicos hechos que han ensangrentado y siguen ensangrentando, sobre todo por motivos étnicos, varias regiones del mundo, es necesario recordar lo que dije en el mensaje para la Jornada de la Paz de 1981, que tenía como tema: «Para servir a la paz, respeta la libertad». Subrayaba entonces que el presupuesto indispensable para la edificación de una verdadera paz es el respeto de las libertades y los derechos de los demás individuos y colectividades. La paz se obtiene promoviendo unos pueblos libres en un mundo de libertad. Conservar, por tanto, toda su actualidad el llamamiento que hice entonces: «El respeto a la libertad de los pueblos y de las naciones es una parte integrante de la paz. Las guerras no han cesado de estallar y la destrucción ha golpeado pueblos y culturas enteras porque la soberanía de un pueblo o de una nación no había sido respetada. Todos los continentes han sido testigos y víctimas de guerras y de luchas fratricidas, provocadas por la tentativa de una nación de limitar la autonomía de otra». (n. 8).

Y añadía además: «Sin la voluntad de respetar la libertad de cada pueblo, de toda nación o cultura, y sin un consenso global a este respecto, será difícil crear condiciones de paz... Por parte de cada nación y de sus gobernantes, esto supone un empeño consciente y público a renunciar a las reivindicaciones y a los desig-nios que causan daño a las demás naciones, dicho de otro modo, esto supone el rechazo a seguir toda doctrina de supremacía nacional o cultural». (*ibid.*, n.9).

Son fácilmente imaginables las consecuencias que de semejante compromiso se derivan también para las relaciones económicas entre los Estados. Rechazar toda tentación de predominio económico sobre las otras naciones significa re-nunciar a una política inspirada en el criterio prevaleciente de la ganancia, para plantear en cambio una política movida por la solidaridad con todos y especial-mente con los más pobres.

Pobreza como fuente de conflictos

3. El número de personas que hoy viven en condiciones de pobreza extrema es vastísimo. Pienso, entre otras, en las situaciones dramáticas que se dan *en algunos Países africanos, asiáticos y latinoamericanos*. Son amplios sectores, fre-cuentemente zonas enteras de población que, en sus mismos Países, se encuen-tran al margen de la vida civilizada; entre ellos se encuentra un número crecien-te de niños que para sobrevivir no pueden contar con más ayuda que con la pro-pia. Semejante situación no constituye solamente una ofensa a la dignidad hu-mana, sino que representa también *una indudable amenaza para la paz*. Un Es-tado —cualquiera que sea su organización política y su sistema económico— es por sí mismo frágil e inestable si no dedica una continua atención a sus miem-bros más débiles y no hace todo lo posible para satisfacer al menos sus exigen-cias primarias.

El *derecho al desarrollo* de los Países más pobres exige a los Países desarro-llados el preciso deber de intervenir en su ayuda. A este respecto dice el Conci-lio Vaticano II: «el derecho a poseer una parte de bienes suficiente para sí mis-mos y para sus familias es un derecho que corresponde a todos... Los hombres están obligados a ayudar a los pobres, y ciertamente no sólo con los bienes su-perfluos». (Const. past. *Gaudium et spes*, 69). La exhortación de la iglesia, meco fiel de la voz de Cristo, es muy clara: los bienes de la tierra están destina-dos a toda la familia humana y no pueden ser monopolio exclusivo de unos pocos (cf. Enc. *Centesimus annus*, 31 y 37).

En favor de la persona, y por tanto de la paz, es urgente aportar a los meca-nismos económicos los correctivos necesarios que les permitan garantizar una distribución más justa y equitativa de los bienes. Para esto, no basta sólo el fun-cionamiento del mercado; es necesario que la sociedad asuma sus responsabili-

dad (cf. *Centesimus annus*, 48), multiplicando los esfuerzos, a menudo ya considerables, para eliminar las causas de la pobreza con sus trágicas consecuencias. Ningún País aisladamente puede llevar a cabo semejante medida. Precisamente por esto es necesario trabajar juntos, con la solidaridad exigida por un mundo que es cada vez más interdependiente. Consintiendo que perduren situaciones de extrema pobreza se dan las premisas de convivencias sociales cada vez más expuestas a la amenaza de violencias y conflictos.

Todo individuo y todo grupo social tiene derecho a poder proveer a las necesidades personales y familiares y a participar en la vida y en el progreso de su propia comunidad. Cuando este derecho no es reconocido, sucede frecuentemente que los interesados, sintiéndose víctimas de una estructura que no los acoge, reaccionan duramente. Esto lo vemos particularmente en los jóvenes que, privados de una adecuada instrucción y de la posibilidad de un trabajo, están más expuestos al riesgo de la marginación y de la explotación. Es bien conocido por todos el problema del desempleo, especialmente de los jóvenes, en el mundo entero, con el consiguiente empobrecimiento de un número cada vez mayor de individuos y de familias. El desempleo, además, es frecuentemente el resultado trágico de la destrucción de las infraestructuras económicas en un País azotado por la guerra o por conflictos internos.

Quisiera recordar aquí brevemente algunos problemas particularmente inquietantes, que afectan a los pobres y, como consecuencia, amenazan la paz.

Ante todo, el problema de la *deuda externa* que, para algunos Países y en ellos para los sectores sociales menos pudientes, sigue siendo un peso insoportable, a pesar de los esfuerzos realizados por la comunidad internacional, los gobiernos y las instituciones económicas para reducirlo. ¿No son quizás los sectores más pobres de dichos Países los que tienen que sostener frecuentemente la carga mayor de la devolución? Semejante situación de injusticia puede abrir el camino a crecientes rencores, a sentimientos de frustración y hasta de desesperación. En muchos casos los mismos gobiernos comparten el malestar generalizado de sus pueblos y esto repercute en las relaciones con los demás Estados. Ha llegado quizás el momento de *examinar nuevamente el problema de la deuda externa, dándole la debida prioridad*. Las condiciones de devolución total o parcial deben ser revisadas, buscando soluciones definitivas que permitan afrontar plenamente las graves consecuencias sociales de los programas de ajuste. Además, será necesario actuar sobre las causas del endeudamiento, condicionando las concesiones de las ayudas a que los gobiernos asuman el compromiso concreto de reducir gastos excesivos o inútiles —se piensa particularmente en los gastos para armamentos— y garantizar que las subvenciones lleguen efectivamente a las poblaciones necesitadas.

Un segundo problema candente es el de la *droga*: su relación con la violencia y el crimen es conocida triste y trágicamente por todos. Es sabido que, en algunas regiones del mundo, bajo la presión de los traficantes de drogas, son precisamente las poblaciones más pobres las que cultivan plantas para la producción de estupefacientes. Las cuantiosas ganancias prometidas —que por otro lado representan sólo una mínima parte de los beneficios derivados de tales cultivos— son una tentación a la que difícilmente consiguen resistir quienes obtienen un rédito tan insuficiente de los cultivos tradicionales. Por esto, lo primero que hay que hacer, para ayudar a los cultivadores a superar esa situación, es ofrecerles medios adecuados para salir de su pobreza.

Un problema ulterior nace de las situaciones de grave dificultad económica que hay en algunos Países, las cuales favorecen *corrientes migratorias masivas* hacia Países más afortunados en los que, como contrapeso, se producen después tensiones que perturban la convivencia social. Para afrontar semejantes reacciones de violencia xenófoba, antes que recurrir a medidas provisionales de emergencia, es mejor atacar más bien las causas, promoviendo, mediante nuevas formas de solidaridad entre las Naciones, el progreso y el desarrollo en los Países de origen de esas corrientes migratorias.

Amenaza subrepticia pero real para la paz es, pues, la *miseria*: la cual, socavando la dignidad del hombre, constituye un serio atentado al valor de la vida y perjudica gravemente el desarrollo pacífico de la sociedad.

Pobreza como resultado del conflicto

4. En años recientes hemos asistido en casi todos los Continentes a guerras locales y a conflictos internos de despiadada intensidad. La violencia étnica, tribal y racial ha destruido vidas humanas, ha dividido comunidades que en el pasado convivían serenamente, ha provocado muertes y sentimientos de odio. En efecto, el recurso a la violencia exaspera las tensiones existentes y crea otras nuevas. *Nada se resuelve con la guerra; es más, todo queda seriamente comprometido por la guerra.* Frutos de este flagelo son el sufrimiento y la muerte de innumerables personas, el resquebrajamiento de las relaciones humanas y la pérdida irreparable de ingentes patrimonios artísticos y ambientales. La guerra agrava los sufrimientos de los pobres; es más, crea nuevos pobres, destruyendo sus medios de sustento, casas, propiedades y deteriorando el entorno mismo del ambiente vital. Los jóvenes ven como se derrumban sus esperanzas para el futuro y muy a menudo, de víctimas pasan a ser protagonistas irresponsables de conflictos. Las mujeres, los niños, los ancianos, los enfermos, los heridos se ven obligados a huir y se convierten en refugiados que sólo poseen lo que llevan consi-

go. Inermes, indefensos, buscan asilo en otros Países o regiones, con frecuencia pobres y turbulentos como los suyos.

Aun reconociendo que las organizaciones internacionales y humanitarias están haciendo mucho por remediar el trágico destino de las víctimas de la violencia, siento el deber de *exhortar a todas las personas de buena voluntad a que intensifiquen sus esfuerzos*. En efecto, en algunos casos la suerte de los refugiados depende únicamente de la generosidad de las poblaciones que los acogen, poblaciones igualmente pobres, o incluso más pobres que ellas. Solamente mediante el interés y la colaboración de la comunidad internacional se podrán encontrar soluciones satisfactorias.

Después de tantas e inútiles mortandades, es ciertamente muy importante reconocer, de una vez por todas, que *la guerra jamás favorece el bien de la comunidad humana*, que la violencia destruye y jamás construye, que las heridas producidas por ella quedan sangrando mucho tiempo y, finalmente, que con los conflictos empeoran las ya tristes condiciones de los pobres y se producen nuevas formas de pobreza. Está a la vista de la opinión pública mundial el espectáculo desolador de la miseria causada por las guerras. Que las imágenes estremecedoras, difundidas incluso recientemente por los medios de comunicación social, sean al menos una advertencia eficaz para todos —individuos, sociedad, estados— y recuerden a cada uno que el dinero no debe utilizarse para la guerra, ni ser empleado para destruir y matar, sino para defender la dignidad del hombre, mejorar su vida y construir una sociedad auténticamente abierta, libre y solidaria.

Espíritu de pobreza como fuente de paz

5. En los Países industrializados la gente está dominada hoy por el ansia frenética de poseer bienes materiales. La sociedad de consumo pone todavía más de relieve la distancia que separa a ricos y pobres, y la afanosa búsqueda de bienestar impide ver las necesidades de los demás. Para promover el bienestar social, cultural, espiritual e incluso económico de cada miembro de la sociedad, es pues indispensable frenar el consumo inmoderado de bienes materiales y contener la avalancha de las necesidades artificiales. *La moderación y la sencillez deben llegar a ser los criterios de nuestra vida cotidiana*. La cantidad de bienes consumidos por una reducidísima parte de la población mundial produce una demanda excesiva respecto a los recursos disponibles. La reducción de la demanda constituye un primer paso para aliviar la pobreza, si esto va acompañado de esfuerzos eficaces que aseguren una justa distribución de la riqueza mundial.

A este respecto, el Evangelio invita a los creyentes a no acumular bienes de este mundo perecedero: «No amontonéis tesoros en la tierra, donde hay polilla y

herrumbre que corroen, y ladrones que socavan y roban. Amontonad más bien tesoros en el cielo» (Mt 6, 19-20). Este es un deber inherente a la vocación cristiana, igual que el de trabajar para vencer la pobreza; y es también un medio muy eficaz para alcanzar tal objetivo.

La pobreza evangélica es muy distinta de la económica y social. Mientras ésta tiene características penosas y a menudo dramáticas cuando se sufre como una violencia, la pobreza evangélica es buscada libremente por la persona que trata de corresponder así a la exhortación de Cristo: «Cualquiera de vosotros que no renuncie a todos sus bienes, no puede ser discípulo mío» (Lc 14, 33).

Esta pobreza evangélica se presenta como fuente de paz, porque gracias a ella la persona puede establecer una justa relación *con Dios, con los demás y con la creación*. La vida de quien actúa con esta perspectiva es, así, un testimonio de que la humanidad depende absolutamente de Dios que ama a todas las criaturas, y los bienes materiales son considerados por lo que son: *un don de Dios para el bien de todos*.

La pobreza evangélica es algo que transforma a quienes la viven. Estos no pueden permanecer indiferentes ante el sufrimiento de los que están en la miseria; es más, se sienten empujados a compartir activamente con Dios el amor preferencial por ellos (cf. Enc. *Sollicitudo rei socialis*, 42). Los pobres, según el espíritu del Evangelio, están dispuestos a sacrificar sus bienes y a sí mismos para que otros puedan vivir. Su único deseo es vivir en paz con todos, ofreciendo a los demás el don de la paz de Jesús (cf. Jn 14, 27).

El divino Maestro nos enseñó con su vida y sus palabras las exigencias características de esta pobreza que dispone a la verdadera libertad. El, «siendo de condición divina, no retuvo ávidamente el ser igual a Dios. Sino que se despojó de sí mismo tomando condición de siervo» (Flp 2, 6-7). Nació en la pobreza; de niño se vio obligado al exilio con su familia para huir de la crueldad de Herodes; vivió como uno que «no tiene donde reclinar la cabeza» (Mt 8, 20). Fue denigrado como «un comilón y un bebedor, amigo de publicanos y pecadores». (Mt 11, 19) y sufrió la muerte reservada a los criminales. Llamó bienaventurados a los pobres y aseguró que es para ellos el Reino de Dios (cf. Lc 6, 20). Recordó a los ricos que el engaño de la riqueza sofoca la Palabra (cf. Mt 13, 22), y que para ellos es difícil entrar en el Reino de Dios (cf. Mc 10, 25).

El ejemplo de Cristo, así como su palabra, es norma para los cristianos. Sabemos que todos, sin distinción, en el día del juicio universal, seremos juzgados sobre nuestro amor concreto a los hermanos. Es más, será en el amor manifestado concretamente como muchos, aquel día, descubrirán que encontraron a Cristo, aún no habiéndolo conocido de manera explícita (cf. Mt 25, 35-37).

«¡Si quieres la paz, sal al encuentro del pobre!». ¡Que los ricos y los pobres puedan reconocerse como hermanos y hermanas, compartiendo entre sí todo lo

que poseen, como hijos de un único Dios que ama a todos, que quiere el bien de todos, que ofrece a todos el don de la paz!.

Vaticano, 8 de diciembre de 1992.

Joannes Paulus PP. II

LAS MISAS LLAMADAS «COLECTIVAS»

Decreto de la Congregación para el Clero (22 de febrero de 1991)

Es costumbre vigente en la Iglesia —como escribe Pablo VI en el «Motu proprio» *Firma in traditione*— «que los fieles, impulsados por su sentido religioso y eclesial, quieran dar su aportación personal para una participación más activa en la celebración eucarística, contribuyendo así a las necesidades de la iglesia y, sobre todo, al sustento de sus ministros» (AAS, vol. 66 [1974], pág. 308).

Antiguamente esta aportación consistía, ante todo, en dones naturales; en nuestros tiempos, ha llegado a ofrecerse casi exclusivamente en dinero. Pero las motivaciones y la finalidad de las ofertas de los fieles han permanecido inmutables, y también el nuevo Código de Derecho Canónico las ha confirmado (cf. cánones 945, párrafo 1, y 946).

Dado que la materia concierne directamente al augustísimo Sacramento, toda apariencia de lucro o simonía, por más pequeña que sea, causaría escándalo. De ahí que la Santa Sede haya seguido siempre con atención el desarrollo de esta piadosa tradición y haya intervenido oportunamente para promover su adaptación a las nuevas situaciones sociales y culturales, con el fin de prevenir o corregir, cuando fuera necesario, eventuales abusos referidos a tales adaptaciones (cf. cánones 947 y 1.385).

Ahora bien, muchos obispos en estos últimos tiempos se han dirigido a la Santa Sede pidiendo aclaraciones en relación con la celebración de santas misas por intenciones llamadas «colectivas», según una práctica bastante reciente.

Es verdad que los fieles, sobre todo en las zonas más pobres, suelen llevar al sacerdote ofertas modestas, sin pedir expresamente que por cada una de ellas se celebre una misa conforme a una intención particular. En estos casos, es lícito unir las diversas ofertas para celebrar el número de santas misas que corresponda a los estipendios vigentes en la diócesis.

Los fieles son libres de unir sus intenciones y sus ofertas para la celebración de una sola santa misa por sus intenciones.

Muy diferente es el caso de aquellos sacerdotes que, recogiendo de los fieles estipendios destinados a la celebración de distintas santas misas con distintas in-

tenciones particulares, las acumulan en una única oferta y las satisfacen con una única misa, celebrada según una intención denominada precisamente colectiva.

Los argumentos en favor de esta nueva práctica son engañosos y constituyen un pretexto, cuando no reflejan una eclesiología equivocada. De todas formas, este uso puede comportar el grave riesgo de no satisfacer una obligación de justicia con respecto a la persona del oferente; si se extendiera, podría debilitar progresivamente, e incluso extinguir del todo en el pueblo cristiano, la sensibilidad y la conciencia con relación a las motivaciones y la finalidad de los estipendios para la celebración del santo sacrificio, conforme a intenciones particulares. Así se privaría de un medio necesario para su sustento a aquellos sagrados ministros que aún viven de estas ofertas y muchas Iglesias particulares se quedarían sin los recursos con los que despliegan su actividad apostólica.

Por consiguiente, ejecutando el mandato recibido del Sumo Pontífice, la Congregación para el clero, entre cuyas competencias figura la disciplina de esta delicada materia, ha llevado a cabo una amplia consulta, recogiendo el parecer de las Conferencias episcopales. Tras un examen atento de las respuestas y de los diversos aspectos del complejo problema, y en colaboración con los otros dicasterios interesados, la misma Congregación ha establecido cuanto sigue:

Artículo 1

1. De acuerdo con el canon 948, «se ha de aplicar una misa distinta por cada intención para la que ha sido ofrecido y se ha aceptado un estipendio, aunque sea pequeño». Por eso, el sacerdote que acepta el estipendio para la celebración de una santa misa por una intención particular, está obligado *ex iustitia* a cumplir personalmente la obligación asumida (cf. canon 949) o a encomendar a otro sacerdote el cumplimiento de la obligación, conforme a lo que prescribe el derecho (cf. cánones 954 y 955).

2. Violan, por tanto, esta norma, y deben responder de ello en conciencia, los sacerdotes que recogen indistintamente estipendios para la celebración de misas de acuerdo con intenciones particulares y, acumulándolas sin que los oferentes lo sepan, las cumplen con una única santa misa celebrada según una intención llamada «colectiva».

Artículo 2

1. En el caso de que los oferentes, previa y explícitamente advertidos, estén de acuerdo libremente en que sus estipendios sean acumulados junto con otros para la celebración de una sola misa, será lícito satisfacer esas ofertas con una única misa, aplicada por la intención «colectiva».

2. En este caso; es necesario que se indique públicamente el lugar y la hora en que esa santa misa se celebrará, y no más de dos veces por semana.

3. Los pastores en cuyas diócesis tienen lugar estos casos, han de darse cuenta de que este uso, que constituye una excepción a la vigente ley canónica, si llegara a difundirse excesivamente —incluso como consecuencia de ideas erróneas sobre el significado de las ofertas destinadas a las santas misas—, debería considerarse como un abuso, que podría llevar a que entre los fieles se pierda la costumbre de ofrecer estipendios para la celebración de distintas santas misas según distintas intenciones particulares, con lo que desaparecería un uso antiquísimo y saludable para las almas y para toda la Iglesia.

Artículo 3

1. En el caso al que se refiere el artículo 2, párrafo 1, al celebrante sólo le será lícito conservar el estipendio fijado en la diócesis (cf. canon 950).

2. La suma que exceda ha de ser entregada al Ordinario, conforme al canon 951, párrafo 1, que la destinará a los fines establecidos por el derecho (cf. canon 946).

Artículo 4

Sobre todo en los santuarios y los lugares de peregrinación, a los que llegan diariamente numerosas ofertas para la celebración de misas, los rectores tienen el deber en conciencia de vigilar con suma atención a fin de que se apliquen cuidadosamente las normas de la ley universal en esta materia (cf. principalmente los cánones 954-956) y las de este decreto.

Artículo 5

1. Los sacerdotes que reciban un gran número de ofertas para intenciones particulares de santas misas, por ejemplo, con ocasión de la conmemoración de los fieles difuntos o en otras circunstancias y no puedan cumplirlas personalmente dentro del año (cf. canon 953), en lugar de rechazarlas, frustrando así la piadosa voluntad de los oferentes y apartándolos de su buen propósito, deben pasarlas a otros sacerdotes (cf. canon 955) o al propio Ordinario (cf. canon 956).

2. Si en esas o similares circunstancias se da el caso descrito en el artículo 2, párrafo 1, de este decreto, los sacerdotes deben atenerse a las disposiciones del artículo 3.

Artículo 6

A los obispos diocesanos, principalmente, incumbe el deber de dar a conocer con prontitud y claridad estas normas a los sacerdotes tanto del clero secular como del religioso, pues para todos son obligatorias, y de preocuparse de que sean observadas.

Artículo 7

Es menester que también los fieles sean instruidos en esta materia mediante una catequesis específica, cuyos puntos esenciales han de ser: el elevado significado teológico de la oferta dada al sacerdote para la celebración del sacrificio eucarístico, a fin de evitar el escándalo que supondría dar la apariencia de estar comerciando con cosas sagradas; la importancia ascética de la limosna en la vida cristiana, enseñada por Jesús mismo, una de cuyas formas excelentes es precisamente el estipendio que se ofrece para la celebración de misas; y la repartición de misas; y la repartición de los bienes, por la que los fieles, mediante las ofertas para la celebración de misas, cooperan al sustento de los ministros sagrados y a la realización de las actividades apostólicas de la Iglesia.

El Sumo Pontífice aprobó específicamente, con fecha 22 de enero de 1991, las normas contenidas en este decreto y ordenó su promulgación y su inmediata entrada en vigor.

Vaticano, 22 de febrero de 1991

Cardenal Antonio Innocenti Prefecto

Gilberto Agustoni Arzobispo titular de Caorle, secretario

LA CONSTRUCCIÓN DE EUROPA, UN QUEHACER DE TODOS

Declaración de la LVIII Asamblea Plenaria de la Conferencia Episcopal Española

Introducción

Desde la segunda guerra mundial la perspectiva de la unidad europea se hizo viva en los países afectados y grandes políticos cristianos, secundando una primera iniciativa del Papa Pío XII, aunaron sus esfuerzos en un audaz proyecto de futuro. Así, en la Europa occidental, por motivos económicos, nacieron sucesivamente tres comunidades europeas: la del carbón y el acero (CECA), la económica (CEE) y la de la energía atómica (EURATOM). De este modo se asociaron las primeras naciones interesadas y en 1962 nació la Europa de los seis: Alemania, Bélgica, Francia, Holanda, Italia y Luxemburgo. En 1973 se añadieron Dinamarca, Irlanda y el Reino Unido y surgió la Europa de los nueve. En 1986, con la entrada de España, Grecia y Portugal, se formó la Europa de los doce.

Todos sabemos que el Tratado de Maastricht, que pretendía una integración económica plena desde el 1 de enero de 1993, se vio obligado a plantear un reajuste.

No cabe duda de que los cambios acelerados de los países del Centro y del Este de Europa han tenido su repercusión en el proceso europeo y todavía no se han manifestado todas sus consecuencias.

Consideramos oportuno ofrecer unas reflexiones sobre la realidad de España y de la unidad europea, a la luz de la enseñanza de la Iglesia, ya que ésta no puede permanecer indiferente a la marcha de los pueblos porque nada de aquello que interesa al bien del hombre y de los pueblos es extraño a la Iglesia, como manifestó, en diversas ocasiones, Pablo VI y ha repetido Juan Pablo II.

La presente declaración se mueve en la misma óptica pastoral de la misión de la Iglesia que «en Cristo es como un sacramento, una señal o instrumento de la íntima unión con Dios y de la unidad de todo el género humano» (1).

I. La Europa actual

Consideramos conveniente una descripción de la sociedad europea con sus luces y sombras, sus aspectos positivos y negativos.

A. En primer lugar observamos que, en el ámbito principalmente cultural y social, la Europa de hoy presenta el siguiente panorama:

1. Se afianzan los valores de la libertad, la democracia, una gran sensibilidad por los derechos humanos, la justicia, la ecología, la dignidad de la mujer, etc.

2. Existe un nivel elevado del saber, la ciencia, la tecnología, la productividad, la organización económica y social, la extensión de los medios de comunicación social...

3. Se advierte la necesidad de una renovación espiritual y ética. La familia, célula básica de la sociedad, reclama la máxima atención de los gobernantes y de todas las instituciones religiosas, sociales y culturales.

4. Se ha producido la caída de los muros del comunismo con situaciones nuevas de libertad, pero al mismo tiempo con una gran fragilidad y muchos interrogantes abiertos: fenómenos de refundación de la convivencia civil, dificultades para encontrar los caminos para la economía de mercado.

5. Se ha comprobado la necesidad de un largo y laborioso proceso para alcanzar la unidad europea.

6. En estas circunstancias, los países de la Europa Occidental se han visto progresivamente invadidos por fuertes corrientes migratorias, tanto desde la Europa Oriental como desde los países africanos, latinoamericanos y asiáticos, que vienen empujados por las condiciones dramáticas de sus países de origen. El fenómeno va adquiriendo proporciones alarmantes y provoca en muchas partes una crisis de solidaridad, que se manifiesta en nuevas formas de xenofobia, racismo y antisemitismo.

7. En los países balcánicos se han desencadenado con furia los nacionalismos exacerbados cuya secuela son las violencias dramáticas, la guerra implacable y

los hechos de barbarie, como son las violaciones en masa y la «limpieza étnica» en Bosnia Herzegovina.

B. En el campo religioso, la Europa de hoy está marcada por:

1. Una secularización y descristianización crecientes, que debemos interpretar adecuadamente, con sus consecuencias que afectan a la privatización de la fe y a una disminución del sentido de pertenencia eclesial.

2. La extensión de la denominada «religiosidad salvaje» que, si por una parte es exponente de una búsqueda de Dios y un retorno a lo sagrado, por otra, en sus expresiones encierra un lastre de superstición y de fanatismo cuando no desemboca en sectas de carácter fundamentalista y totalitario.

3. La posibilidad de un mayor intercambio y comunicación entre las Iglesias del Continente europeo, como las actividades organizadas por el Consejo de Conferencias Episcopales de Europa y la Conferencia de Iglesias Europeas o, también, encuentros bilaterales organizados entre Iglesias de un mismo país o de varios.

4. Nuevas dificultades ecuménicas. En los países donde dominó el totalitarismo marxista se ha despertado una hipersensibilidad por el proselitismo, fruto de la libertad religiosa de la que ahora gozan todas las Iglesias y grupos religiosos.

5. Se siente más viva la necesidad de fomentar el diálogo en las relaciones interconfesionales para que se evite la indiferencia religiosa y el peligro creciente del irenismo.

II. España ante el proceso de la unidad europea

En el siglo actual, España ha estado en gran parte ausente de la vida europea. Hay que tener presente que España no tomó parte en las dos guerras de este siglo. Esto, que supuso afortunadamente el ahorro de muchas vidas y sufrimientos, favoreció, sin embargo, el aislacionismo respecto de los demás países de Europa.

Terminada la segunda guerra mundial, se vivió una situación de autarquía, pretendida en parte por el propio régimen político entonces imperante y en parte forzada más tarde por las potencias vencedoras.

Los años de emigración a países europeos y el fenómeno paralelo del flujo turístico también desde Europa hacia España, constituyeron un factor de avance en el conocimiento mutuo. A esto se sumó después nuestra entrada en la Comunidad Europea cuya aceleración contribuyó también a consolidar nuestro régimen democrático.

La nueva exigencia de integración en el Mercado Único Europeo nos obliga a una mayor apertura y relación no únicamente en el sentido de ampliación de mercado, sino particularmente en el de la competitividad y la mejora de nuestro nivel productivo. Todo esto exige, desde el punto de vista técnico, actuar simul-

táneamente en varios frentes: la disminución del paro, la lucha contra la inflación, el déficit público y el déficit del comercio exterior, etc.

Este proceso, que supone prácticamente un imperativo de supervivencia de nuestra economía, tendrá unas consecuencias negativas en los sectores agrícola, ganadero, pesquero e industrial. Es muy de temer que la imprescindible necesidad de una mayor austeridad afectará desproporcionadamente a los más débiles, con un probable incremento del paro y un aumento de zonas de marginación y pobreza, si los gobernantes se dejan llevar exclusivamente por criterios del capitalismo liberal sin los necesarios correctivos sociales. Llegados a este punto, habría que esforzarse por buscar la proporcionalidad en el reparto de los sacrificios y de los costos sociales de la crisis.

Aparte de los graves costos sociales que se seguirán de todo lo dicho, son previsibles unas consecuencias negativas para los valores de la propia cultura y de la misma identidad nacional. ¿Cómo superar el riesgo de un hombre «europeo standard» sometido al nuevo proceso económico-administrativo? Si pensamos en el concepto de soberanía nacional, ¿cómo reaccionará el sentimiento nacionalista español? La «uniformidad» cultural afectará también, sin duda, a las llamadas nacionalidades que reconoce la Constitución española.

Estos riesgos son reales y engendran temores fundados que conviene afrontar con lucidez y reflexión, para superarlos o dominarlos, a fin de allanar el camino de la unidad europea. Habría que informar, con más honestidad y sinceridad de lo que se ha hecho, sobre las dificultades y sacrificios que implica nuestro ingreso en la Comunidad Europea. Ello contribuiría, posiblemente, a superar la crisis de confianza bastante generalizada ante informaciones triunfalistas.

III. Urgencias éticas de la Europa de hoy

Desde las exigencias de la ética social se impone afirmar una primera urgencia fundamental: concentrar todos los esfuerzos para la **realización del bien común europeo** en la perspectiva de una auténtica solidaridad. Análogamente a lo que ocurre en toda sociedad y en todo Estado, el bien común europeo —como afirmaba Juan XXIII— tiene que ser considerado como la razón de ser y el objetivo de la misma unidad europea (2).

Hay otra urgencia que ya fue subrayada fuertemente por Pío XII y que luego se ha visto reafirmada constantemente por sus sucesores. Se trata de la necesidad de **superar la visión de un Estado exageradamente nacionalista** sin que esto suponga la negación de los valores de cada nacionalidad. Existe un conjunto de valores de cultura y civilización propios de un determinado grupo que constituyen su riqueza y su fisonomía espiritual y que pueden convivir con otros dentro de un mismo Estado y pueden extenderse también más allá de los confines de un Estado particular.

El concepto mismo de Europa tiene que comprender a toda Europa es decir, a aquella que se extiende desde el Atlántico a los Urales. La caída del muro de Berlín ha significado superar una Europa dividida en dos partes o reducida tan sólo a la parte occidental. Lo ha subrayado en particular Juan Pablo II cuando nos recuerda que hablar de cristianismo en Europa debe necesariamente referirse a dos tradiciones cristianas: la tradición occidental, de la cual San Benito ha sido el principal representante, y la tradición oriental, que halla en los Santos Cirilo y Metodio un símbolo particularmente elocuente. No es, pues, de extrañar que Juan Pablo II expresara en Estrasburgo el deseo de que Europa pudiese volver a respirar plenamente con sus dos pulmones.

Es necesario avanzar hacia una cada vez más real, auténtica y correcta **limitación del principio de la soberanía de los Estados**, superando los tímidos pasos hacia una Europa más solidaria que respete también, en su justa medida, el llamado **principio de subsidiariedad**. El proceso iniciado por las Comunidades Europeas y, en particular, por el Parlamento Europeo constituye, incluso con todas sus limitaciones y dificultades, un ejemplo significativo de superación de los particularismos.

Los cristianos y todos los hombres de buena voluntad tienen que comprometerse en la construcción de **una Europa que esté al servicio de todo el mundo**. Debe superarse la tentación eurocéntrica y afirmar rotundamente la concepción de una Europa con visión planetaria. Esto significa, entre otras cosas, que la unión europea es una etapa hacia la unificación del mundo entero, una tarea de largo alcance para la edificación de la paz, la cooperación siempre mayor y siempre más solidaria con los pueblos en vías de desarrollo. En otros términos, se trata de que Europa asuma aquella misión que Pablo VI calificaba como «la misión histórica de Europa».

IV. El compromiso de los cristianos

Sería equívoco pensar que los cristianos no están llamados a intervenir en el proceso de la unidad europea por entender que eso pertenece más bien a la responsabilidad de los Estados, a los organismos de gobierno, del mundo del trabajo, del comercio y de las finanzas.

En realidad, la enseñanza constante de los últimos Papas, las afirmaciones de la Asamblea Ecu­ménica de Basilea y el mismo papel que han desempeñado en general las Iglesias en los acontecimientos del Centro y del Este europeos, demuestran que los cristianos se han sentido comprometidos y deben seguir colaborando en la gran tarea de la unidad de Europa. Más todavía: los cristianos, por serlo, han de estar en la primera línea de este compromiso que surge del Evangelio.

La misma «crisis» planteada a la hora de ratificar el Tratado de Maastricht reveló la necesidad de la participación de los ciudadanos por medio de referéndum, debates públicos y discusiones a través de los medios de comunicación. Los cristianos no abdican de sus deberes cívicos, políticos y sociales; antes bien, ellos se sienten ciudadanos de pleno derecho a quienes corresponden los correlativos deberes.

Durante la Asamblea Ecueménica de Basilea «Paz en la justicia», mayo 1989, el tema y las perspectivas de la unificación europea se trataron con notable interés. Se encontró allí una fórmula feliz con la evocación de la imagen de una casa común europea. Las Iglesias cristianas ortodoxas, anglicanas, protestantes y católicas propusieron esta visión, ante la nueva situación de unas mejores relaciones Este-Oeste, unas reformas democráticas en la Unión Soviética y en los otros países del Este Europeo; así como también ante el ulterior proceso de la integración de la Europa Occidental, con la entrada en vigor del Mercado Unico Europeo y del resurgir de los conflictos étnicos y regionales.

La nueva Europea tiene necesidad de redescubrir la **dimensión moral y el parámetro humano interior de todo progreso y de todo desarrollo** (3). En otras palabras, necesita un suplemento de alma del cual toda acción social y política tiene intrínsecamente necesidad si quiere de verdad estar al servicio del hombre y de todo el hombre. Los cristianos de Europa no pueden olvidar esto y tienen que actualizarlo por medio de sus actividades sociales y políticas. No puede pensarse en una sociedad digna del hombre sin el respeto a los valores trascendentes. Cuando el hombre se constituye a sí mismo como la medida de todo, sin referirse a Aquel del cual todo proviene y al cual este mundo está destinado, pronto se convierte en esclavo de su propia finitud.

En este contexto de la aportación de los cristianos laicos resulta muy indicado recordar un texto de Pablo VI, quien parafraseando la carta a Diogneto, afirmaba: «Lo que es el alma en el cuerpo, eso son los cristianos en el mundo, en este mundo de Europa... Si su levadura lleva la humildad del Evangelio, tendrá también su vigor, será portadora de salvación para todo el conjunto» (4).

V. Una nueva evangelización de Europa

El Papa Juan Pablo II ha hablado en varias ocasiones acerca de la nueva evangelización de Europa. Hay que aclarar que esta expresión no significa que haya que rehacerlo todo desde los cimientos como si no tuviese ningún valor el trabajo hecho en el pasado. Todo lo contrario. El Papa ha hecho repetidas referencias a las raíces cristianas de Europa. El año 1982, en el Acto europeo de Santiago de Compostela, Juan Pablo II afirmó: «La historia de la formación de las naciones europeas corre paralela a aquella de su evangelización hasta el punto de que las fronteras europeas coinciden con las de la penetración del

Evangelio... Hay que afirmar que la identidad europea es incomprensible sin el cristianismo» (5).

No se trata de alimentar una perspectiva nostálgica y anacrónica de una cristiandad medieval, ni del proyecto de una así llamada restauración de la Europa del pasado. Significa que Europa sepa redescubrir y valorar sus raíces cristianas. Juan Pablo II el año 1988 afirmaba en el Parlamento Europeo la importancia de la fidelidad de Europa a su herencia cristiana con estas palabras: «Es mi deber subrayar con fuerza que si el sustrato religioso de este continente fuese marginado en su papel inspirador de la ética y en su eficacia social, no sólo sería negada toda herencia del pasado europeo, sino también estaría gravemente comprometido un futuro digno del hombre europeo, quiero decir, de todo hombre europeo, creyente o no creyente» (6).

En 1986, Juan Pablo II advertía que «a la nueva configuración del tejido social europeo tiene que corresponder una nueva calidad de evangelización que sepa reformular para el hombre contemporáneo, y de manera convincente, el mensaje perenne de la salvación» (7).

El centro de la nueva evangelización y de toda acción misionera es: «Dios te ama. Cristo ha venido por ti. Si la Iglesia predica a este Dios no habla de un Dios desconocido sino del Dios que nos ha amado hasta tal punto que su Hijo se ha encarnado por nosotros» (8).

No hay duda de que los cambios ocurridos últimamente plantean para todos los países del Este, del Centro y del Oeste de Europa un desafío común: vivir de manera auténtica el Evangelio en nuestra sociedad contemporánea. La nueva situación también supone nuevos peligros: por parte de los países del Este, la tentación de aceptar sin ningún correctivo social, los modelos del capitalismo y de la llamada civilización del consumo; y por parte de Occidente, considerar de manera simplista que el fracaso de la economía colectivista justifica, en la teoría y en la práctica, el sistema del capitalismo liberal, sin tener en cuenta las exigencias éticas de la solidaridad.

La Asamblea del Sínodo especial sobre Europa reafirmó la necesidad de la **colaboración** con las demás Iglesias y comunidades eclesiales para la evangelización de Europa. Es cometido común de todos los cristianos y condición de credibilidad de las Iglesias en la nueva Europa (9).

Tenemos que reconocer la importancia de las relaciones con los judíos, cuya fe y cultura representan un elemento constitutivo del desarrollo de la civilización europea. Las relaciones con el pueblo judío tienen, para España, el pasado histórico de una común convivencia. Por parte de la Iglesia católica, se deben llevar a cabo nuevos esfuerzos con miras a un mejor conocimiento del judaísmo y a rechazar todas las formas de antisemitismo, contrarias tanto al Evangelio como a la ley natural.

La relación con el Islam tiene una importancia relevante en Europa por la presencia actual de una inmigración masiva procedente de países musulmanes. Nuestra patria recibió mucho de la civilización musulmana durante largos siglos de convivencia y es de desear que la nueva presencia musulmana en Europa permita un enriquecimiento espiritual y una mayor confianza mutuos, de modo que pueda conducir a nuevas formas de entendimiento y reciprocidad entre el Cristianismo y el Islam.

Conclusión

En la perspectiva actual del futuro de Europa destaca con evidencia la necesidad de construir la verdadera Europa del espíritu. Los primeros pasos del Mercado Unico Europeo nos hacen percibir hoy que esta nueva etapa no puede ser vivida en una dimensión exclusiva ni prevalentemente económica y comercial. Es necesaria, además, una renovación cívica, moral y espiritual. Solamente con esta condición España podrá contribuir positivamente a la construcción de la Europa de los ciudadanos y de los pueblos.

Es cierto que a la Iglesia no le incumbe aportar soluciones técnicas, pero ella es depositaria de elementos propios para impulsar y acompañar las grandes opciones morales del presente y del futuro de una Europa unida.

A España le corresponde colaborar en la construcción de Europa desde su propia historia y desde su personalidad colectiva con la aportación original de unos valores humanizantes. A la vez, España, con su capacidad de acogida, se beneficiará no sólo en el ámbito del comercio y de la economía, sino también con el intercambio de valores culturales.

Nos es indispensable a todos un fuerte cambio de mentalidad para poder asumir seriamente los retos del futuro. Es urgente asimismo que, tanto el Estado como los medios de comunicación social y la misma Iglesia, en las áreas respectivas de su competencia, contribuyen a una información objetiva sobre la realidad y una educación gradual de la conciencia en aquellas actitudes que han de configurar la nueva Europa.

A partir de 1993 la construcción de Europa plantea también a los españoles estos interrogantes: ¿De qué manera la Europa de los egoísmos podrá convertirse en la Europa de la solidaridad? ¿De qué manera la Europa centrada sobre sí misma podrá transformarse en la Europa abierta al mundo y, especialmente, a los países más necesitados?

Esta es la gran empresa que llama imperiosamente a nuestras puertas y estimula nuestra responsabilidad de ciudadanos y de creyentes.

Madrid, 19 de febrero de 1993

- (1) Cf Lumen gentium, n. 1.
- (2) Cf Juan XXIII, a la Semana Social de Estrasburgo, Julio 1962.
- (3) Cf Juan Pablo II, Sollicitudo rei socialis, n. 29.
- (4) Pablo VI al Simposio de Obispos europeos, 18 octubre 1975.
- (5) Así, por ejemplo, Juan Pablo II, en el Acto europeo en Santiago de Compostela, 9 noviembre 1982; en el Discurso a los Presidentes de los Parlamentos Europeos, 26 noviembre 1983, y en el Discurso en la visita a la sede de la Comunidad Económica Europea, Bruselas, 20 mayo 1985.
- (6) Juan Pablo II en el Parlamento Europeo, 11 diciembre 1988.
- (7) Cf. Juan Pablo II, Carta a los Presidentes de las Conferencias Episcopales de Europa, 2 enero 1986.
- (8) Cf Declaración final del Sínodo especial sobre Europa II, 3.
- (9) Cf. Declaración final del Sínodo especial sobre Europa, III, 7, Roma, 14 diciembre 1991.

COMUNICADO DE LA LVIII ASAMBLEA PLENARIA DEL EPISCOPADO ESPAÑOL

Los Obispos españoles clausuramos hoy nuestra LVIII Asamblea Plenaria, marcada por la elección de cargos en nuestros órganos rectores y ejecutivos, junto al cierre de asuntos pendientes del último trienio y al estudio, debate y refrendo de una Declaración sobre Europa que ahora hacemos pública.

El carácter electoral de estas jornadas ha despertado un inusitado interés en los medios informativos y en la opinión pública, no exento en muchos casos de elucubraciones gratuitas, cuando no de insinuaciones ofensivas, de las que no se han librado ni la Santa Sede ni su representante en España, ni nuestro Presidente anterior. Lamentamos unánimemente esos excesos y hacemos constar con firmeza que tales versiones de los hechos andan muy lejos de corresponderse con lo que ha sido la realidad de nuestra Asamblea.

En ella, con la libertad, la sinceridad y la búsqueda del bien común, que definen el talante de todos los obispos, se ha puesto de manifiesto la pluralidad de opciones que conlleva toda emisión de sufragios. Pero, ahora y siempre, sobre todo eso hemos colocado en todo momento una clara voluntad de comunión, en la observancia compartida de las normas estatutarias. Nos sentimos servidores de nuestra Iglesia y de nuestro pueblo, y en ninguna circunstancia, quisiéramos aminorar esa dimensión de serena responsabilidad.

Todo relevo de cargos lleva consigo siempre un nuevo despertar de creatividad y de esperanza. En este plano queremos situarnos, no sin hacer patente nuestra valoración positiva de la etapa que se cierra y nuestra gratitud a los cua-

dros responsables de la misma, que se encarna en la figura siempre entrañable para nosotros del Sr. Cardenal Suquía.

En este momento, a todas luces importante, nos sentimos, como siempre, y más si cabe, en estrecha comunión con el Santo Padre Juan Pablo II, y con su representante entre nosotros. Comunión que se hace extensiva a todas las Iglesias del mundo, con especial acento en las europeas y las hispanoamericanas.

Compartimos con nuestro nuevo presidente, Mons. Elías Yanes, la voluntad de seguir adelante con los programas pastorales asumidos en la etapa anterior, ya que la Conferencia Episcopal Española sigue siendo la misma, y también todos sus miembros, aunque muchos de ellos con diferentes responsabilidades.

«En el marco de estas preocupaciones pastorales compartidas —afirma Mons. Yanes— tendrá que seguir ocupando un lugar importante el diálogo evangelizador con la sociedad, que comprende una presencia servicial y evangelizadora en las áreas de la cultura y de la problemática social. Lo cual lleva consigo un diálogo respetuoso y constructivo con los poderes constituidos, y el acceso a la opinión pública a través de los medios de difusión».

Dirigimos un saludo lleno de afecto pastoral a todos los miembros de nuestra comunidad católica. Animamos de corazón a cuantos viven su fe y anuncian el Evangelio como sacerdotes, religiosos o laicos. Y, en tanto que hombres de Iglesia y ciudadanos de nuestro pueblo, compartimos sus anhelos y esperanzas y nos sentimos cerca de los pobres, de los jóvenes y de aquellos bautizados que se encuentran lejos de su fe o la viven a medias. Para todos nuestra oración a Dios y nuestra apertura de corazón.

